

PP 3731-3861
 916 (99)

K34/82

REC 8/11/54

3731.

"Inheritance in
 minor hut"

H.M. Mohlabe,
 Bethany Mission,
 P.O. Box 39,

pp 3860-3731 = 129p x f0.36 = 44 ppts Richardtsdal.
 £4-10-0 ind 14-9-1954.

Tema ya 33.

Moja-lefa wa dintō tšē dinyana.

Temana ya 1: Moja-lefa wa dintō
 tšē dinyana ke ngwana wa maetsi bula.

8025 Monna o tšeya basadi ba bantsi; basadi
 ba we ba ta bēlēga bana. Monna mo a
 tšeya mosadi o dirēla gore a tē a mmele-
 gēlē bana. Bjale dintō tšē we di tšeiwa
 ha go latelana ga tšona. Gare ga tšona
 go swanetšē go ba le nto e kholo. Nto
 e we kholo ke yōna e we e swanetšēgo
 go bēlēga moja-lefa. Moja-lefa yo we
 ke yōna yo we a ga šalago a dutšī le
 gatong la papagwe mo a huile.

8026 Lefa la mohu papago ^{barwa} ~~bana~~. Bjale ka
 ge go ngaditwe kae le kae, gore lefa la
 monna wa basadi le swanetšē go abaga-
 nya dintō tšā mohu. Mašaledi le ma-
 pišā gammōgō le ditšhapō tšē di khola
 ke tšā moja-lefa yo mogala. Barwa ka

moha ba dintō tšē dinyana, papago bona ke yēna moja-lefa wa ntō kholo.

8027 Nyakisišo ya bo moja-lefa. Bo moja-lefa ke ba dintō tšē dinyana. Lapa a le ji le-ngwe. Ntō e ngwe le e ngwe e na le moja-lefa wa yōna. Moja-lefa ya mogolo a tšentshe theata. O somēla ke moja-lefa wa ntō e we. Mathō ke diala a tšee tšee tša motho. A ke mogolo ke mokhokompo, ke mokhufsimōna tša khole. O ka dira ka mokhwa o we o gopolago ka gona. Ke moha moja-lefa wa ntō e nyana a dirē ka mokhwa o we a gopolago go dira ka gona. Bo moja-lefa ba dintō tšē dinyana, ke bana ba maetsibulo. Ke bona ba we ba swanetsēgo go ja-mafa a malapa a bo mmago bona.

8028 Bana ba maetsibulo, ba dintō tšē dinyana. Bana ba we ba swanetsēgo go ba bo moja-lefa, ke bana ba bathankana. Mosadi a ka e-tšibula ka ngwana wa mosetsana, ngwana yo we a ka tše ke a ba moja-lefa, ka gobane ke mosetsana. Ge mosadi a ka no bēlēga bana ba banenyana, mafellō a bēlēga ngwana wa ngwa mothankana. Ngwana yo we ke yēna moja-lefa wa ntō ya mma gwe. Bana ba basetsana a ba na taolo

lefeng la nto ya mmago bona.

8029 Ngwana o 'ana dikhomo. Ngwana a a-
ne madi ka gobane madi ke peu ba ga se-
tšuna. Go ka ba le ngwana yo we mmagwe
a ilego a tšwa a mo ruele mo a e ta bo-
gadi. Ngwana yo we ge e le ngwana wa mo-
thankana ke yēna moja-lefa, ka baka la
gore ke yēna wa maetsibulo a mosadi. Ga go-
na tela e we ba ka mo thibêlago. Gantšai
ge ba tha nyake ngwana wa mahuta o we,
a golêla madi a bona, ba bolaya. A ba diyo
têma, aowa ba mmolaya ka boloi. Ka gobane
ne ge ba ka diyo tēma, mmago ngwana a
ka kwa bothoko kudu. Ka gobane motho ke
motho, le yēna o mmelege a o kwa botho-
ko.

8030 Lešoko ke le lethii. Lešoko ke la
basadi. Ke bothoko bjo we bo kwago ke
basadi ge ba bēlēga bana. Ga gona pha-
pano lešokong la ngwana wa mothankane
le ngwanenyana, ka moka ga bona ke
lešoko ka le thii. Le yēna ngwana wa
motabo, lešoko le no ba bjale ka la ma-
di a monna wa go. Mosadi a thinyi mo a
tha le ga gabō fêla le ge a le bogudi
o wa thinya. Ke gore a ka no imiša

ke motabo wa gwe. Ge nke ngwana ke wa mothankana ke moja-lefa. Le ge monna wa mosadi a ka šala a bèlega mong mandia gwe, a ka tše ke a galēla ngwana wa maetribulo.

8031 Bo moja-lefa ba dintwana ba bjale ka wa monna wa mosadi. Bjale ka ge go ngodilwe gore moja-lefa ke ngwana wa pele wa mothankana. Bjale ntō e ngwe le e ngwe ge e na le ngwana wa mothankana ke yēna moja-lefa. A ka no ba le barwa, fēla morwa yo mogolo ke yēna moja-lefa. Baratho ba gwe ka moka ga bona ke barwa ba gwe. Ge ba mmōna ba re ke papago bona. Ge papago bona a ile a hwa, a šiya a tša bu tšeiša basadi, ke yēna moja-lefa wa ntō e we yo we a swanetšego ga tšeiša baratho basadi. Papago bona o hwile, bjale papago bona ke yēna.

8032 Khoši ya tšoga ngwe e a šala. Ge moja-lefa yo mogolo a ka hwa, a tšesu a tšeya mosadi. Moratho wa gwe yo we a mo tšatšamago, o swanetše go tšeya legato la gwe. Ge a ka hwa a šiya a lošitše mosadi, mosadi yo we o no bikiwa ka leina la mohu. O tša dula le yo we a tšatšamago mohu. Ge a ile a bèlega ngwana-

916

K34/82 3735

na wa mothankana, ngwana yo we ke yēna moja-lefa yo mogolo. Moratho le ge a ka šala a tšeya wa gwe mosadi, barwa ba gwe ba ka tše ke ba feta barwa ba mosadi yo la wa go šiya ke mohu.

8033 Moja-lefa wa n̄to e nyana. Go na swana le moja-lefa yo mogolo. Ge a ka h̄wa a tšešū a loša mosadi, ke moka o hwile le leina la gwe gammogo le bogolo bja gwe. Bogolo bo ta šala le moratho yo we a mo t̄hatamago. Ge a ile a šiya a lošitšē mosadi, mosadi yo we ke yēna yo we a ta bēlēgago moja-lefa. Phapano le ngwana wa mohu moja-lefa yo mogolo le moja-lefa wa n̄to e nyana. Ngwana yo we wa moja-lefa yo mogolo, o gafelwa lefa le we la go ba le lebane mohu papagwe. Bja le wa moja-lefa wa n̄to e nyana, lefa o ta ja la mmagwe. La mmagwe mohu papagwe a ka tše ke a fiwa.

8034 Mothatami wa mohu o ta ja lefa. Khanthe lefa la moja-lefa yo mogolo le swanetšē go letela ngwana yo we a ta go go bēlēga. Fēla ge lefa e le la matšō a dikhaitšedi, a le letele, le lewa ke baratho. Ge gona lefa e le la mohu papago bona, le swanetšē go fēpa lapa le la la mogolowa bona.

8035 Moliti wa mogo wa rotwê, o leta a e ja mafota. Theema the the ngwadiwa ka ba-ka la lefa la moja-lefa yo we a ilego mo a e hwa a šiya mosadi. Ge morwa wa gwe a guditê, ba mo gafêla lefa la go šiya ke mohu papagwe. Bjale ge ba ka hwetsana gore moledi wa ngwana, o llê lefa le lengwe, ba nyaka go mo rera. O thaba thona theema the tha ka gôdimu. Ke moka ba ka the ke ba tšwela pele naê. O ta laudisa ka moka tšê we a ilego a diti thinya gôdimu ga go fêpa ngwana. Mmago ngwana o ta mo thutsetša. Tšê we a go didira ka nte le mmago ngwana ke moka o wa gana. Bona o thintše lefa la ngwana. Ke moka a fetola ka gore moliti wa mogo wa rotwê. Banna ba ta^o wa kwala. Mašak-di a gafêla moja-lefa.

8036 Mosadi wa go šiya ke moja-lefa a thule ga gabô. Monna wa gwe o re go hwa ke moka ba ya ba bega lehu ga bo mahholo. Bjale ka ge a be a thešu a dula naê, ba tamme-ula phogong. Dithamô tša lehu a ba mo thame. Tšutši le ba mmekago, ba swanetše go tima mellô. Mollô o ta tšhubiwa ka lapeng la gwe. Ka moka ga bona ba swanetše

go tšeya mollô ka lapeng la gwe. Ke tšhupô ya gwe ke yêna mong wa mošarā. Molomô wa ngwaga o morwa, ke yêna yo we a swane-tšego go ba lumišā.

8037 Bogolo bja ntô boya ka dikhomo. Dikhomo di hwetšwa ka diṭela tše pedi goba tše tharo. Dikhomo tša maata, tša matšo a dikhoitšedi le tša melato. Bjale dikhomo tše dikholo ke tša matšo a dikhoitšedi ka gobane di tšwa ngwanana. Di na le mammuwi wa tšona. Di latela ke tša maata. Tše di lebane motho ka othii ka gobane o di berekile ka maata a gwe a le nnoši. Khanthe tša matšo a ngwanana, ke maata a monna le mosadi. Ka madi a bona a dirile ngwana, ke moha ngwana a nyadiwa. Dikhomo tša melato tšona a di na mohola. Le ga mohola di tše naô, mosadi di a tšeya. Mosadi yo we a ka tše ke a ba yo mogolo.

8038 Mosadi wa go šwa a nyadiwile ka dikhomo tša maata. Mosadi yo we a ka bêtêga moja-lefa, ge moja-lefa a be a tše na khoitšedi. Ge a na le khoitšedi, ba swanetše go tšeya khomo goba dikhomo tše pedi bu yo di tšentsha mo we monyalong. Dikhomo tše we di tša ya di galêla dikhomo tša

maata. Ke gona mosadi a ka khōnago go bēlēga moja-lefa. Dikhomo tša matsō a khaitšedi a di bolwabolwe. Mosadi yo we di mo nyetsēgo ke yo mogolo ka baka la tšona. Dikhomo tša melato. Ge go tše na dikhomo tše di ka di golēlago, mosadi a ka bēlēga moja-lefa ka baka la go utšha monna thakeng.

8039 Ngwana o ba moja-lefa ka moragō ga lehu la papagwe. Le ga mosadi a ile a lošwa ka moja-lefa, bjale a hwa a tšešū a mmeka, monna wa gwe ke moratho wa moja-lefa. Ke mosadi wa gwe bjale ka ge a dula naē. Dipolabolo ke mosadi wa go šiya mogolo wa gwe. Ge a ka ba le ngwana wa mothankana, a ka tše ke a beiwa boja-lefa, moratho wa mohu papagwe a tša phela. Ka moragō ga lehu la gwe ke gona a ka beiwa-go boja-lefa.

8040 Moja-lefa wa ntō e nyana. Ge moja-lefa yo we a ka hwa, a šiya ngwana wa mothankana, ngwana yo we ke yēna moja-lefa. Ke moja-lefa wa ntō ya mmagwe. Ntō kholo ya mošata, e re tšhikhidi ya re mafene. Ke ntō ya bo moja-lefa yo mogolo. Dintwana tše dinyana a di na dilo

tšewe.

8042 Ge moja-lefa a ile a šiya lefa, lefa ka moka ga lona le swanetše go letšela morwa wa gwe. Lefa la lapa la mohu papagwe, le lewa ke baratho ba mohu. Baratho ba moja-lefa wa n̄to e nyana, papago bona ke yēna ngwana yo la a go šiya ke mogolo wa bona. Ke yo mogolo ka gobane ke ngwana wa mogolo wa bona. Lefa le we la go ba le lebane mohu papagwe, ba swanetše go mo šupa lona. Ge a gudilē ba swanetše go šupa bana ba bona moja-lefa wa n̄to ya bona. Le a bōna bana, ngwana yo, ke ngwana wa mogolo wa rena. Le tšebe gore ke yēna yo mogolo. Ka moka bana ba baratho ba moja-lefa, ba swanetše go ba ka fatše ga tuolo ya gwe.

8049 Ge moja-lefa a ka šiya ngwana wa mose-trana, matšō a dikhona tša gwe a swanetše go tšeya moradi. Moradi yo we, a tša ba ngwetšī wa mogatša mohu. Ge a ile a bēlēga ngwana wa mothakhana, ke yēna yo we e tša ba go moja-lefa. Ge moradi wa go šiva a na le ngwana, gona ngwana wa ngwetšī a ka tše ke a ba moja-lefa. Moja-lefa go tša ba wa moradi yo la mmaga kharebe. Ke yēna yo we a tša dulago le moradi yo la

wa go tšeiwa^{ka} dikhomo tša khaitšedi. Ngwana o tša
šala a ba moja - lefa ka moragô ga lehu la papagwe

8043^(a) Marurubele o ile a šiya dintô tše pedi. Moradi
wa gwe wa pele e be e le Mohubedu. Wa ntô ya bo
bedi e le Letšeka. Moradi yo wa ntô e kholo, o ile a
lōšwa e le ngwana wa malome wa Marurubele. Ba
mo nyala ka dikhomo tša go tšwa khaitšedi ya gwe.
O ile a a tēla ke thari ya bathankana. Maina a
barwa ba gwe: Mašinya, Lehwapa le Mahidietšē.
Ba ile ba ba le khaitšedi ka e thii Leina la gwe Ma-
kopi. Wa ntô ya bo bedi. O ile a mo tšeya ka dikho-
mo tša maata a gwe. Bana ba ntô ya bo bedi: Mo-
kwasa. O ile a no ba le ngwana yo we o thii wa
mothankana. Bana ba bantši e be e le basetša-
na. Dikhaitšedi tša gwe e be di le tšaano.

8044 Molomô o be o dira ke moradi wa ntô e kholo.
Molomô ke wa ngwaga o moso moswa. Gona mo mola-
mong ga na le molaô. Molaô wa gōna ke wa go šupa
yo mogolo le balatedi ba gwe. Ba dula ka go la-
tēlana ga go bēlēgiwa ga bona. Molomô o loma
ke bana ba ntô e kholo pele. Ge ba feletšē ke mo-
ka go thōma ba ntô ya bo bedi. Ba dira ka mokhwa
o we go fithēla bu fellēla. Le bona bana ba
loma ka go thātamana ga bona. Bana ba Mohu-
bedu, e be ba re go fellēla, ke mōka gwa thō-
ma bana ba Letšeka. Moratho a ke a loma le-

rotsê pele ga mogolo. Ke mogolo yo we a lomago le-
rotsê pele. Ke ina molaô wa go tēba ba thatamani
le barwa ba melapa a manyano.

8045 Lehu la marurubele. O ile a šiya a nyadiš-
tše Mašinya moradi. Dikhomo tša go nyala moradi wa
moja-lefa, e be e le tša maata a papagwe. O be a
tšešū a mmeke ge papagwe a e hwa. Go nyadiwa
gona o be a nyadiwilē. Go be go šetše khomo ya
tšetši. Barwa ba bangwe o be a tšešū a ba
nyadišē, ke moka a hwa. Ba ile ba lla tše-
llo tša moku go fithela mafellang.

8046 Ba šupa Mašinya go ba moja-lefa. Ka
letsatsi la thobošo, ba ile ba khobakana ba bo
leloko la moku. Morêrô go ile gwa ba wa ntō
khola. Ba hwetsana gore ntō e khola ke ya
Mohubedu. Morwa yo mogolo ke Mašinya. Mma-
gwe o ile a tšwa a mo rwele ka mpa mo
a e tša bogadi. Ke gore o ile a ima a tša
le ga gabō. Ke moka ba khokolo ba mmi-
kiša. O ile a bēlēga ngwana yo we a le
bogadi. Bjale ka ge ngwana a aana dikho-
mo, ba ile ba mo šupa go ba yēna moja-le-
fa. Ge la e ke ngwana o aana madi, e be
ba tša šupa Lekwapa ka gobane ke madi
a marurubele.

8047 Makopi a nyadiwa. Makopi ke khaitšedi ya Mašinya. Ba ile ba tšeya khomo ya manyalo wa khaitšedi ya gwe, ba ya ba fetsiša mosadi wa moja-lefa. Khomo e we e ile ya metsā dikhomo tše la tša maata a moku papagwe. Go di metsā ke gore go di golēla. Mašaledi a dikhomo tša manyalo wa khaitšedi ya bona, tša ēma ka le šuku. O ta tšeiša batwa di baratho ba gwe basadi. Gapē Mašinya ke moja-lefa yo mogolo, o eme le gatong la moku papago bona. Le nto e nyana e ka fathe ga taolo ya gwe. Empa yōna e na le moja-lefa wa yōna. Ke yo mogolo fēla go bigiwa ditaba le go lumiša bana molomō o morwa. Ke gore ngwaga o morwa. Lefa le luola ke moja-lefa wa nto e we nyana.

8048 Lekwapa a tšhabiša mosadi. Mogolo a be a tšheš a beke. Monna yo Lekwapa o be a na le motatole gōdimu ga moja-lefa. O be a mo nyatšā kudu. Le gore ke mogolo wa gwe a tša mmone. A re go ~~ga yēna~~ o morwa mang. Nna ke morwa ~~marabele~~. Moja-lefa o be a tša mo šale moragō. Ka moragō ke ge a yo kwana le mothepa. O ile a tšhabiša mothepa. Bjale ba ile ba mo ganēla go tēna le mothepa ka gure gu mote. Le baka ke gore moratho a wanēla go lomēla

mogolo le-ratsē pele. Ba dira gore moja-lefa a yo beka wa gwe moradi. O ile a mmeka. Ka moragō ga mo moradi wa moja-lefa a tene ka moteng, ba khōna ba bolabola ditaba tša moratho wa moja-lefa.

8049 Moja-lefa o šupa moratho bogolo bja gwe. O ile a gang le dikhomo. A re nna a ke na na dikhomo. Le yēna ke monna, a the nyallē moradi yo we wa gwe. Ke riak ka baka la gore ngwana a mpone. O dula a nthoga a re ke morwa mang. Bjale nna ke tša mo fa dikhomo e le mang le nna. Banna bare o wa kwala. Ba ra moja-lefa. Ba re bobē a ba etšisane. Re a kwa mo o bolabolago, le re na re a bōna gore o na le phōšō. Ba ile ba khalema moratho wa moja-lefa. Moja-lefa a mo fa dikhomo a nyala moradi wa gwe. O ile a tēna le moradi ka moteng.

8050 Mokwaša ke moja-lefa wa nto ya mmagwe. Ke mmini moekopedi. Ke gore ke moja-lefa a le nnoši. A na bo ngwana bo ba bathankana. O no ba le dikhaitšedi fēla. Maina a dikhaitšedi tša gwe: Mokopane, Morongwe, Mangwedi, Motšati le Mokopane. Ba ngwadilwē ka go thatamana ga bona. Ngwana wa maetšibulo ke Mokopane, a latēla ke Morongwe. Mora-

ngwe a latêla ke Mokwaša. Ka moragô gwa bêlê-
ga Mangwedi. Mangwedi a latêla ke motšatši.
Le khotswane la bona Mokhapja.

8051 Dikhomo tša matsô a banana a di lewe ka
malomo. Molaô wa dikhomo tša matsô a bana ke
go tšeya basadi. Dikhomo tše dingwe le tše dingwe
di swanetšê go ba le malapa a tšona. Lefa la
moja-lefa ke bona basadi ba we ba tšeilwego ka
dikhomo tša matsô a dikhuitšedi. Dikhomo tša
bona o ile a tšeya basadi ka tšona. O ile a
šala a ija mašaledi. Khaitšedi ya gwe yo mo-
golo, a batša moja-lefa, gore o swanetšê go tšwa
ka gare ga motê. Mokwaša a re ka baka lang.
A re taba a e kwe ke mongwa yôna. Ke nna
moradi ke a di kwa dipalabolo.

8052(b) Mokwaša. Go ngodiwa mokwaša (b) ka
baka la motê wa gwe. Ke ngwana wa ntô ya bo
bedi. Bjale o ile a ba le motê o mogolo ka baka
la dikhomo tša dikhaitšedi tša gwe. Ba lapa
la bo moja-lefa ba ile ba fo hwa ba na le basadi
ka ba thii. Ke gore moja-lefa yo mogolo o ile a
hwa a na le moradi. Baratho le bona. Bjale
moja-lefa yo wa ntô e nyana o ile a ba le
basadi. Ke manna yo mogolo ka baka la basa-
di.

8053 Mokwaša, o ile a tšwa ka moteng wa Mašinya...
 The tšhoga go tšhoga mae ba, mae ba rupi a tšhoga
 a bone. Mokopane o be a ukwile, ge a e ra
 moratho wa gwe gore a tšwe ka gare ga mote. Ba
 nfo e kholo ba ngunanguna. Mangunangunô a bo-
 na ke gore, go ya kang, ya manyana a re feta
 ka dintô. Mmagwe o tile mo ka dikhomo tša go
 tšwa mahu papago rena. Ka baka le we a swanê-
 la go ja lefa a le moši. Ba thōma go nyaka
 basadi ba Mokwaše. Maina a basadi ba gwe:
Mahupuleng, Motšhekhi, Madikêtelê, Mabore le
Matšhikhidi. Ba ngodiwile ka go thatamana ka
 go bikiwa ga bona. Mabore o ile a kwana le Ma-
bidietsê. Bjale mabidietsê o be a kwana le mo-
 golo wa gwe Mašinya. Ba dira gore mabore a
 bolaê monna wa gwe. Mosadi o ile a gana go
 balaya monna wa gwe. Ditaba di ile tša tšena
 di tšebeng tša monna. Ke ge a khuduga a yodu-
 la ga wa gwe mmoto.

8054 Maina a bana ba khoro ya Mokwaša. Go ngo-
 diwa maina a bo mmago bona le a bana ba bona.
Mosadi wa nfo e kholo Mahupuleng. Bana ba gwe
 ba bathankana: Makôrô le modupi. Bana ba ba-
 setsana: Makošê, madibi, mafolosane le Mokone.
Wa nfo ya bo bedi Motšhekhi. Bana ba gwe ba
 bathankana: Phirima. Basetšana: Masenkê-
lê le Nnyole. Wa nfo ya boraro Madikêtelê.

916

K34/82 3746

Yēna o ile a ba le bana ba basetsana fēla
 maina a bona ke a: Mahodu, Pae le Mothoka.
 Wa nto ya bonē Mabore. Yēna o ile a ba moopa.
 Wa nto ya bothaano Matshikhidi. Bana ba ba-
 thankana: Nkhwidi le Motsweta. Ba basetsana
Magaingwana le Malehu.

8055 Molomō wa ngwaga o moswa. Bana ba
Lekwapa le bana ba Mabidietshe gammōgō
 le ba Mokwaša, ba be ba lumisa ke mosadi
 wa Mašinya. Ka moragō ga lehu la Mašinya,
 Mokwaša a thōma go lumisa bana ba gwe
 moteng wa gwe. Bjale ke gona bana ba la-
 thana. Ke moka ba ka the tha tebanagore
 ba lapa le le-golo ke ba fe. Mahupuleng a
 ba mo divi wa dipheko tša go lumisa ba-
 na ba monna wa gwe.

8056 Mokwaša a hwa. Monna yo o ile a
 hwa a šiya moše o mogolo. Ba ile ba lla
 thello tha mohu ka molaō. Dithapō tša
 gwe ka moka ga tšona di ile tša bulukiwa.
 Ka letsatsi la bjala bja go tša thetshile,
 di ile tša fukiwa. Ka moragō ga mo di
 fukilwē, ke moka ba di abaganya. Ditha
pō tša go lebana moja-lefa, di ile tša
 boetswa ka utong. Di ta gafelwa moja-
 lefa, ka letsatsi le a ta go dula legato-

ng la go šiya mohu papagwe.

8057 Mohoro a šupina moja-lefa wa khoro ya mohu Mohwaše. Konanang tša go ja, taba mpe le botšane. Morerong wa bona ka tšatši la thobošo, ba hwetsana gore mohupuleng ke yēna wa nto e kholo. Morwa wa gwe wa maetsibulo e le yēna Mohoro. Ke ge ba mo šupa moja-lefa. Ke moja-lefa yo mogolo wa khoro ya go šiya ke mohu papagwe. O dutši le gatong la mohu. Dintšo ka moka tša mohu di ka fathe ga taolo ya gwe. Yēna o bušwa ke ngwana wa Mašinya. Morwa mašinya ke yēna le gaga le legolo. Mašinya o ile mo a e hwa a ba a šilē ngwana wa mothankana. O ile a lēla ke Lekwapa. O ile a hwetsana tulo ya mohu papagwe ka morago ga lehu la Lekwapa.

8058 Pēba e na le le thakori. Dipēba di lewa ke ba bunnyana gammōgō le mašoboro. Ge ba tša le mo bogatong bja bunnyana le bošoboro, a ba tebe gore pēba e na le lethakori. Molaō o wa lethakori ba o thōma ga ba le komeng. Lethakori le fiwa moja-lefa yo mogolo. Moja-lefa le yēna o swanetše go bega wa ka gōdimu ga gwe. Moja-lefa yo mogolo ke yēna yo we a išaga lethakori la

pêba go ntona. Ke moka ntona e le isa ga khoši. Ke ona molaô o we ba rutiwago ona ge ba balla. Ba bundi a ba ile thello, le ditšhwene ba ja. Fêla molaô ke gore the kwa lo the thengwe le the thengwe the na le le thakori.

8059 Barwa ba moku Mokwaša ba fa mogolo wa bona le thakori. Barwa ka moka ba dintō tše dinyana, ba fa mokoro mathakori a dikwalo tša bona. Ke moka yêna o ntšha a mangwe o a fa Malakare goba Marurubele. Ke maina a motho ka o thii. Marurubele ke morwa Mušinya. Bjale le yêna o ntšha a mangwe a ya ntoneng ya gwe. Ntona yo ntšha a mangwe a ya ga gwaše. Gwaše ke ngwana wa khoši, ke gore khoši. Molaô o thepela ka mokhwa o we. Dikwalo ke merôgô. Ke leina la ka mphuthong.

8060 Lethakori le le thakošana. Molaô wa ka mphuthong wa le thakori la pêba, ke wa ba bundi. Bjale ba alugile ke banna ba na le tebô ya molaô. Barwa ba dintō tše dinyana, ge ba thabile khomo, ba ntšha le thakori le lethakošana. Ba yo fa mokoro. Mokoro o sala le le thakošana. Lethakori o lefa Malakare. Ke moka o wa le fitisa, o le isa ntoneng. Ntona e le isa mošate. Molaô o thepela

ka mokhwa o we. Mokoro o ja le thakošana ka baka la gore o dutši ga wa gwe mmoto. Ke gore ke yēna mong wa motše. Mo la e be ba tha dutši motše ka athi le morwa Mašinya, le thakošana e be le swanetše go lewa ke morwa Mašinya.

8061 Thōgō ya khomo e na le thebegō. Thōgō ya khomo ke wa nama ya banna. Pele ga gore ba e jē, ba pharola le leme la yōna ka bogare. Phatša e ngwe ke ya mong wa khomo, e ngwe ke ya moja-lefa yo mogolo. Ditēbē le dikhwata ke tša badiši. Ge malakare a le gona, makoro o fa yēna. Ge a the gona o wa ja. Ge bjale ka ge ba ka re ba thaba khomo a ba a le gona, nama ya lethakošana o wa mo fa. Barwa ba dintō tše dihyana ba kokona thōgō. Bjōkō bja yōna bo lewa ke moja-lefa yo mogolo.

8062 Makoro o laola dintō tša go thoka bo moja-lefa. Bjale ka ge go ngodilwē dintō tša mohu mokwaša. Gare ga dintō tše we tša go šwa ke mohu, gona le dintō tše pedi tša go thoka bo moja-lefa. Nto ya madi-kētēlē, e no ba le bana ba bararo ba base-trana. Nto ya labore yēna ke moopa. Ke tšona dintō tše we di lego matsogong a moja

916

K34/82 3750

-lefa yo mogolo.

8063 Baredi ba Madikētēlē ba ile ba nyadiwa. Dikhomo tša go tšwa Mahodu di ile tša tšeya Pholena lena. Tša baredi ba bedi di ile tša ēma ka lešaka. Pholena oile a dula le mokoro. O ile a bēlēga ngwana wa mothankana. Leina la ngwana ba re ke manyala. Madikētēlē o ile a thaba kudu. A re le mo nka hwa, a ke na pelaēlo, ka baka la gore ke na le monna iwaka yo a ta šalaga a ija thoto ya ka. Lefa ka moka la nfo ya madikētēlē la ēmē la ngwana. Molau di ke yēna moja-lefa yo mogolo. Mogama khomo ya lefiša, o gama a lebella tela. Ke gore o swanetše go nwa maškotšo, ge e le mong mafi a na le mong wa ōna.

8064 Mahore o be a na le dikhomo tša mabēle. Ge e le mmotšana mabēle o tša le mang. Mabēle a gwe o be a rekia. Ka ōna a ba a hwetšana dikhomo. Peelo ya gwe e be e ba. A re ke moka mo kōwa, lapa laka ke moka le hwile. The bōnē tholwana boreledi teng go yōna go a buba. O ile a bega mokoro dikhomo tša gwe. Ka dikhomo tše ke nyaka gore o tšee mosadi ka tšona. mothomong a ka ta a tšōša lapa laka. Moja

916

K34/82 3751

-lefa o ile a kwana le palabolo ya gwe. Ba ile ba lōa mosadi. Bogōši ke batho. Zoviale ke Mohoro.

8065 Manyala a ba moja-lefa wa lapa la madikētēlē gammōgō le lapa la mmagwe. O ile a ba moja-lefa ka moragō ga lehu la mo-koro. Mojēla motholo o ja ka go o kella. Makoro o ile go tšeya Pholena, a thōma go ja dikhamo tšā lapa la madikētēlē. Fēla a swanēla go rorēla khomo ka lapeng la mosadi wa gwe. Le ga e le ka lapeng la Pholena. Khomo e rorēlwa ka lapeng la madikētēlē ka baka la gore ke matsō a bana ba we. Di ka rorediwa ka lapeng la Pholena ka moragō ga mo mmatawala wa gwe a hwile. Ka gobane moja-lefa ke yēna ngwetši wa gwe.

8066 Ngwetši wa mabore. O ile a saba a bikiwa, Mohoro a hwile. Teng ga malokwa a go swane. Mathephoko o ile a twara bana. Mathephoko ke yēna ngwetši wa mabore. Mabore le yēna a hwa. Lefa ka moka la wēla diateng tšā ngwetši wa gwe. O ile a ba le ngwana wa mothankana ba re ke mahale. Go ile gwa ba yēna moja-lefa wa lapa ^{la} makhono.

la wa gwe gammogô le la mmaqwe. Dita-
ba tša basadi ba ba bedi tša fêla die ta
mo we.

8067 Bo moja-lefa ba dintō tše dinyana. Bja-
le ka ge go ngodilwê gore lapa le lengwe le
le lengwe le na le moja-lefa wa lona. Mo-
na go ngwadiwa bo moja-lefa ba dintō tše
dinyana. Matšheki o na le lapa la gwe. O
na le morwa ka o thii, yo we leina la gwe
e lego Phizima. Ke yêna moja-lefa wa la-
pa la mmaqwe. Matšhikidi le yêna o na
le la gwe lapa. Yêna o na le barwa ba
ba bedi. Ngwana wa moja-lefa ke Nkhwi-
di, ka gobane ke yêna ngwana wa ma-
tšhibulo. Ke bona ba we ba re go lapa a
le ji le ngwe.

8068 Phizima o ile a hwa ka lehu la ba-
sadi. Ke gore o ile a kutiwa ke basadi.
Madi a basadi a bogale. Ke ôna a we a ile-
go a mmolaya. Ke yêna yo we a go ba a
šala bana ba lapa la Mahupuleng morago
ka go-bane mmaqwe o latêla wa lapa le
lego moragô. O ile a šiya morwa wa gwe
e thale yo mošnyana. Leina la ngwana
ba re ke Madikhankwane. Leina la mo-
sadi Matale. Mosadi wa bo bedi o ile a

916

K34/82

3753

mo šiya a thale ga gabō. Ke wa matsō a
dikhomo tša Nyole. Wa matsō a dikhomo tša
Marenkhêlê ke yêna matale. Mohu Phirima e
be e le yêna moja - lefa wa nto ya mmagwe.

8069 Nkhwidi a šegêla matale. Ka morago ga
mo thello tha mohu the fedile, ka letsatsi
la thobošo, ke moka mošegedi a beula mo-
radi ka pudi. Mosadi o ile a dumêla go be-
udiwa ke moja - lefa wa lapa la matšhikhidi.
Phirima e be e le mmuni moekopedi, ka
gobane e be e le ngwana wa mothankana
a le moši ntong ya mmagwe. Le ga hwile
o ile a šiya morithi wa gwe. Nkhwidi o ile
a butšwa gore o tebe gore, mejako a e je-
lane. Lefa ka moka ke la ngwana yo wa
go šwa. Mosadi yo la a go mo šiya a le ga
gabō, a bikiwa. Pōō go ile gwa ba yêna
Nkhwidi.

8070 Tšhaba rrago. Ke tšagoletšê leokana
la re go gola la nthaba. Basadi a ba gole.
Matheko ku moka. Mamma le yêna a gole ka
gobane le ngwana o no robala naê. Madikhwa
- akhwane ke lesogana. Mmago Phirima a
mmotšwa gore dilo ka moka ke tša go. Yo
a mmōnago mo a še papago. Papago o hwile.
Mosogana o ile a tšeya lethokwa a fotha

ditêbê tša gwe. Mosadi wa dikhomu tša
matšo a Manyole goba Nyole ke Mokhadī.

8071 Madikhunkhwane a robala ka ntong ya
Mokhadī. Phušana lla mmayo e tsogē. Ke
matšatši mosogana a robala le mosadi. Nkhwi
-di o ile a di bōna gore ngwana o mela mo-
etse. Ke gore o a e khudisa. Ge a mmitša
a tša re tama, o re ~~ee~~ e. Ka tšatši le le-
ngwe o ile mo a re o ya ka ntong ya Mokha-
di a hwetšana mosogana a nametše mosadi
gōdimu. O ile a lwa le ngwana. Monna
o be a tša tiile, o be a behiša mosoga-
na ka maata. Motšhekhi le matale ba rwa-
la mese ya go bolaya mapalekokotē. Ma-
palekokotē ke noga e khola ya thaba.
Monna a bōna ga boṭe gore ba tšo molaya,
ke moka a tšhaba. O ile a tšhubēla ka
ntong ya gwe.

8072 Madikhunkhwane le mmagwe gammō-
gō le Mokhadī ba re ba nyaka go mo tšhu-
bella ka gare ya nto. Mmago Phirima a re
ga bana, la tše ke la ya, noga ga e latellwe
moleteng wa yōna. Ge e ka ya ya lona ya
mongwe wa lena, o tša loba ka gobane le
e luteletše moteng wa yōna. Ba ile ba o
kwa mantšu a mohan mokhekolo ba goma.

Ba ya ba robala. Manna o no robala a kwa-
tamile ka matolo. Le bona ba robets'e ba
kwatamile ka matolo. Ba la ba gopola gore
o ta ta a ba tihubella ka dintong. Le yena
khopolo ya gwe e bjale. Taba e we a ya ka
ya direga.

8073 Taba ya dul'ela ke banna. Ka moswana
Madikhhunhwane a troga a bits'a banna. Le
yena Nkhwidi o ile a ba gona. Le bits'a ke
nna. Le nyakilo o kwa le bigilwa lehu. Nna
a ke t'ebe thelo, ka gobane mabana e be ke
tagilw'e. Bjale mokhalabje yo a e ta, o hwe-
tšane ke tagetswe ka ntong ya nna Mokhudi.
A ke t'ebe le gore ke t'ene ka mokhwa mang.
Le a fitha ke moka o thoma go ntiya. Bja-
le ke nyaka go t'eba gore nna ke hwela-
ng. Ke moka a fets'a polabolo ya gwe.
Banna ba re tswa tš'a ga go. Ba riala
ba ra Nkhwidi.

8074 Motho o rahiwa ga bot'e. Goriale ke
Nkhwidi. Taba ke a e kwa, f'ela ngwana
o na le marara. Ke mang yo we a ku re go
mo a nwele bjala a fapana le n'to ya gwe,
a ya a robala ka ntong ya khaitšedi ya
gwe goba ya mmagwe. Nna di ile tš'a
nkama di thaa, ka gobane ke ile mo ke

916

K34/82 3756

têna ka ntong ka hwetsana, a nametše mosadi. Bjale mo ke re heng tše le diyago, ke moka a thōma go lwa le nna. Ke moka nna ke ile ka bōna ka mokhwa o we. Ge a riale a dula fathe.

8075 Dipolabolo tša mokhadi. Ka moragō ga mo manna a feditše dipolabolo tša gwe, ba dira gore mosadi a bolabolē ka mokhwa o a go bōna ka ōna. O ile a re nna a ka ba bōna, ke no okwa ge ba e lwa. Ke ile ka re go bōna gore ngwana o tagilwē ka ntong ga ka, ke moka ka tšeya dikobō tša ka, ka ya ka robala ka ntong ya mmatswala. Tše we a re go o hwetsane ke name-tše ke ngwana gōdimu ke muaka. Ke moka a fetsa polabolo ya gwe.

8076 Lerotse la pholo a le šutellwe, go šutellwa motsakwane. Banna ba lwelē ka ntong ya mosadi; bjale mosadi o be a the gona. Ntwa ya bona e bonwe fēla ka mathō, mathomo a ya boniwa. Ka baka le ye, a e na ditshatse. Taba ena ke ditshelē. Taba kholo e e nago gona, ke gore madikhunkhwane, o re a tha go nyaka, re riale ka baka la go fapanana le mong nto ya gwe, a ya a

robala ka ntong ya mosadi. Go bontšhaga-
la gore, o se lerotse la pholo a le šutellwe
go šutellwa motrahwane.

8077 Madikhunkhwane o na le phōšō. Ba ile
ba bōna gore ba ba utametšē, a ba nya-
ke go bolabola nnete. Ke ge ba re phōšō e
na le morwa, ka baka la go robala ka
ntong ya mmagwe. O ile go kwa gore banna
ba mmōna phōšō, ke ge a thōma go bolabola
nnete ya gwe. A re ke a kwa mo le re ke
na le phōšō, nna a ke pōne phōšō, ka go-
bane ntō e we ka go ba ke robetšē go yō-
na ke ntō yaku. Mosadi ya we a tšeiwa
ka dikhomo tša makholo, goba tša lapa
la bō. O tšerwe ka dikhomo tša matšō a
huitšedi ya papa. Ke thakha ya go šiya ke
papa, ke thakha ya ka. Ke moka a fetša
go bolabola nnete ya gwe.

8078 Mmago moku Phirima a tswa tša ka
ganong ya gwe. Nna ke re Nkhwidi a bo-
elē moraga. Ke kile ka mmatša gore di-
pōšō a di be pedi. Ka baka la gore ke ile
ka bōna gore ngwana o kwana le mosadi.
Bjale a ka a nyaka go kwa. Bjale lehono
le a di bōna. Le lehono ke re a boelē
moraga. Lefa la lapa la ka ka moka

ke la ngwana yo waka. Ke ngwana waka
ka gobane ke mathepa a dikhomō tša go tšwa
bana ba ka. Ke moka ke feditše.

8079 Nkhwidi o ile a tšhaba rragwe. Banna
ba re ditaba di a kwala, di na le moludi.
Manna o wa kwala, ma a re o hwetšane ba
namêlane. Bja le bōnang, le na le phōšō ka
go raka motho ka ntwa. Nka be le mmotšē
ka molomo. Mokhekolo a re, nna a ke bone
phōšō, ka gobane a iwa le nna. O lwele le
ngwana ba lwêla moradi. Ba bōna gore mokhe-
kolo o ba kata ka mantšū. Ka gobane ngwana
le yo mogolo yo a tšebago molaō ke yo mogolo.
Bōna wena manna, boetsā maoto moragō.
Moja-lefa o tša šala a di bōna. Ke moka
a dumêlana na bō. A boêla moragō.

8080 Nkhwidi o ile a beluêla dintō tšewe a
di agilego. Ka morago ga mo a dumetšē go
boetsā maoto morago, a khopêla go tšagiša
polabolo ya gwe. Ba ile ba mo dumella. Di-
ntō tšē le di bōnago tšē di agile ke nna. Bja
le ke swanetšē go di tiya. Banna ba re pola-
bolo ya go e a kwala fêla a e kwala. Ge o wa
aga dintō le bona e be ba go apeela. Dilo
ka moka tša lapa le e be ba bega wena.
Di be di ija ke wena. Ge o nyaka tefō

916

K34/82 3759

ya dintō ba ha go lefela. Le wena o ta^{lefa}
 dijō tša bona. Ke moka monna a šitwa
 go tšwela pele le pelaélō ya gwe. Ke moka
 taba ya fela e ta mowe.

8081 Moja-lefa wa ntō ya Matšhikhidi ke Nkhwi-
 di. Ke yēna moja-lefa ka gabane ke ngwa-
 na wa gwe wa pele. O ile a tšeya mosadi
 ka matšō a dikhomo tša Magaingwana. Ka
 moragō ga mo a tšere mosadi, ke moka a
 thōpha dikhomo a tšeiša moratho wa gwe
 mosadi. Moratho wa gwe ke Motsweta. O
 ile a mo tšeiša mosadi ka matšō a di-
 khomo tša Malehu. Mašaledi a dikhomo
 ka moka ga oina go ile gwa ba a moja-
 lefa.

8082 Motsweta o nyaka moabē wa lefa.
 Bjale ka ge go ngodilwē gore moja-lefa
 o ile a tšeya mosadi ka matšō a dikhomo tša
 Magaingwana. Dikhomo di ile go fitša tša
 twala. Ke moka a ntšha tša go nyala
 mosadi. Mašaledi a ile a šala a eme ka
 lešaka. Tša matšō a malehu le tšona
 di ile tša di-ite tša twala. Bjale ge a
 yo mo nyalla mosadi, o ile a ntšha tša
 šala. Bjale ka moka mašaledi ke ya

916

K34/82 3760

moja-lefa. Moratho wa moja-lefa, a re ma-
šaledi a matšo a malehu ke a ka. A mogolo
wa ka ke sa matšo a Magaingwana. Moja-le-
fa o ile a gana dipolabolo tša moratho.

8083 Motsweta o ile a bitša ba lelako. Ka
moragô ga mo a fapane le mogolo, a bôna
gore bokaonê ke bitšê banna. Banna ba
ile ba ba gôna gammôgô le dikhaitšedi tša
bona. Le bitšitšê ke nna ba gešû. Ke fa-
pana le mogolo waka, ka baka la go aka-
retša matšo a dikhomo tša dikhaitšedi tša
rena. Nna ke re dikhomo tša go mo le bana
ke tša matšo a Magaingwana. Tša matšo
a malehu di lebane nna. O wa gana o re
ka moka ke tša gwe. Ke yôna taba e we
ke lebitšetsago yôna.

8084 Dipolabolo tša Nkhwidî. Ka thomphô
ya go thompha lena, ke ũa bolabola. Mola
ô waka e be ke ũha tswanêla go bolabola.
A ke ũebe bošedi bja ka gôdimu ga yo
moratho waka. Mosadi ke mo tšeisitšê.
Bjale a ke ũebe gore o belacelang. Goba
o kile a dira molato a bôna ke monga-
letša ka molato. Tšê we a di bolabola-
go, ke nnete ke a gana. Mosadi ke mo
tšeisitšê. Ka yêna o ũa hwetsana lefa.

916

K34/82 3761

Ke moka ke òna mantšū a ka a we. Ke moka a boela a dula fatše.

8085 Malehu o thagisa mantšū a gwe. Ka moragō ga mo moja-lefa a feditšē dipolabolo tša gwe, ke moka banna ba re, re bōna dikhaitšedi tša lena mo. Ge ba na le mantšū ba ka bolabola. Ke ge malehu a thōma go bolabola. Ke nnete mo we khaitšedi ya ka a bolabolago. Dikhomo tša matšō a ka di swanetšē go lewa ka lapeng la mummui waka. Tša matšō a mogolo wa ka di swanetšē go lewa ka lapeng la mummui wa tšona. Ke moka ke feditšē. Magaingwana a re nna ke mosadi, a ke na maata a go laola. Taba khola yo ke papago rena. Ngwana a ke a e ba le tuolo godimu ga mogolo. Ke riale ke ra malehu. Ke moka a fetsā mantšū a gwe.

8086 Banna ba sola moratho wa moja-lefa. Ka moragō ga mo ba bolabotšē maekuto a bona, ke moka banna ba thōma go bolabola. Ditaba ke moka re di kwiile, bjale-re bōna moratho le khaitšedi ya gwe phōšō. Lefa ka moka ke la mogolo wa gwe. Mo la a be a tha go tšeiša mosadi, gona nka be o kwala. O go tšeišitšē mosadi, ke

916

K34/82 3762

lona lefa la go lewe a go filego. Ke nnete
 mo we khaitšedi ya go a bolabolago. Moratho
 a ke a e ba yo mogolo gôdimu ga mogolo wa
 gwe. Ke papago, a swanetše go mothompha
 le yêna o ta go thompha. Bana ba manna ba
 ngathagana thôgô ya tšie. Ke ôna molaô o
 we.

8087 Lentšû a le ke le ila go nyarêla, di ôra
 mollô ka o thii. Ka moragô ga mo ba bolabotše,
 ba nyaka go kwa mmelaedi. Ge go thana
 le pêlaêlô o ka bolabola. Aowa dikhoši, ke
 be ke gopola gore ke molaô, mogolo o wa
 nthalefetsâ. Ke kwile gore khopolo yaka
 e be e timetše. Mogolo waka a ntwarêlé,
 ke mo phošeditše kudu. Ke moka banna ba
 botšâ mogolo.

8088 Nkhwidi o raka moratho ka gare ga
 motê. A re ke a kwa mo we moratho waka
 gammôgô le malehu mo we ba bolabotšega.
 Mantšû a bona a nthabilê phiyô. Motho a
 bolae ke motho o šele, o bolaya ke ngwana
 wa mmagwe. O nyatsitše. Ka baka le we o
 swanetše go tšwa ka moteng. Ba ile ba ran-
 phêla moja-lefa. Ba re ngwana wa the-
 trola. Ka goiale mo we o swanetše go mo-
 twarêla. Ka moswana a še khole, o ta

916

K34/82 3763

boeletsa wa khôna a moya mo raka. O ile
a o kwa mantšu a banna ke moka a mo tswa-
rêla. Ba gotsetša mollô wa tuka.

8089 Lehu la Nkhwidi. A gwa ka gwa tšeyu le-
baka le letelele ka moragô ga dipolabolo tša bo-
na. Monna a thubêga. Ka moragô ga matsatši a
the makae, ke moka a hwa. Banna ba bigiwa
lehu. Ba thôma go makala. Ke moka ba ya
ba boloka mohu. Ba gopolêla Madikhunhwane
gore a ka no ba a bolailê ke yêna. Ba bangwe
ba re ke moratho wa gwe. Nkabe re mo kwê-
lê, mo la a re moratho a tšwe ka moteng, e
be lehu la gwe le ta ba le tela. The nwa bo-
nopi tha bokhalaka, the mpônê molomo mpôkô-
bôkô pele ga lehu go êta mongwa lona. Gorian-
le ke Malakare.

8090 Malakare ke mo thabi wa theema the tha
ka gôdimu. ~~Ke~~ Ke ga ba dutši ba šekêla
lehu la mohu. O dirêla gore moratho wa mo-
hu, a emellê, ba tšamê ba o kwa lehu la
mohu. Moratho wa mohu o ile a dula taba
gôdimu. Je go tha šikinyege yêna a go
motho yo we a ka šikinyegago. Gwa bontša
-gala gore ke yêna yo we a bolailêgo mogolo
a nyaka go šala a ija lefa. Ka moka ba
ile ba beya maruma fathê.

8091 Motswotla a šala a dutš^v legatong^{la} mogolo. Ka moragō ga thello tha mohu, ke moka moratho a ba makaepeya. Ba ile ba napa ba mmitšā ka lona leina la Makaepeya. Ka gabane ba ile ge ba nyaka go teba gore mohu a šiya ngwana. A re go bona ka moka ke bana baka. Batho ba ile ba šitwa go tšwela pele le taba. Ke moka ba mo tšogela a le bjale. Mpja ya ja e ngwe a e nane. Monna a dula le mogatsā mogolo. Lefa le la la dikhomo la wela ka matšogong a gwe. Le ge mohu a šile ngwana, lefa le we a ka the ke a le bona. Morwa wa mohu moja-lefa, o ta ja lefa la lapa la magwe.

8092 Ke nnete mpja ya ja ngwe a e nane. Moratho a ile a fo khōna go bolaya mogolo, lefa le we a go ba a baka lona a ka a le ija. Ba ile ba khaisa mapē ka letšatš^v la thobošo. O ile a ba ganēla ge ba nyaka go teba ngwana yo we, e ta ba go moja-lefa. A re le nyaka go teba ngwana yo we e ta ba go moja-lefa bjang. Le ntšholetšā lehu. Bana ka moka ke ba ka. Le ka šala le bolabola dilo tšē tša lena, nna ke hwilē. Mo ke tha phela

916

K34/82

3765

a ke nyake go koma polabolo e ngwe.
Batho ba ile ba fêla bogale ka baka la
gwe. Tshupô ya moja-lefa a ya ka ya ba
gôna. Ka mabanyana ba mo tshella mpope-
ng ku gare ga bjala.

8093 A ba ka ba galôša mothothomêlô. Ba
ile ba mo dumêla dipolabolong tša gwe
ka moka ga tšona. Ba bone gore ge ba ka
galôša mothothomêlô, a ka ba thalefa.
Dikhomo tše la a go bolaya mogolo wa gwe
ka baka la tšona, o ile a di šiya di eme
ka lešaka. Khomo e a ilego a ija, ke
ya thobošo. Le yôna o ile a eja a le
botshokong bja bolwetsi. Kaya kaya, ke mo-
ka a napa a ya. Ke moka ba isa mo we
a ilego a isa mogolo wa gwe.

8094 Maphere-^{konko} ~~konko~~ a ba moja-lefa. Ma-
phere-^{konko} ~~konko~~ ke ngwana wa Nkhwidî wa
maetsibulo. Ka moragô ga thello tša mo-
hu Motweta, ba ile ba khobakana ko wa
moteng wa taweng. Mohu ba ile ba mmolo-
ka ka khomo. Ke ka letšatši la thobošo.
Bjale bana ba babu ba ile ba ba khoba-
kanya. Ba ba šupa ngwana yo a ngodihwe
go ka mo gôdimu. Ngwana yo ke ngwana
wa mogolo wa Motweta, ke yêna papago le-

916

K34/82 3766

na. Batho ka moka ba ile ba re thobêla. Ke moka tšhupô ya fêla e ̣a mowe.

8095 Morôro wa dikhomo tša matšô a bare di ba Matšhikhidi. Lešabetšê barwa ba gwe. Bjale moja-lefa wa dikhomo ke mang. Mmago ba-hu o hwilê pele ga barwa ba gwe. Ge a be a tša phela, dikhomo e be di ̣a êma ka leina la gwe. Moja-lefa yêna o be a ̣a na šupiwa. Lehono di swanetšê go dira bjang ka gobane bo moja-lefa ba nto e we ba hwile. Dikhomo di swanetšê go a-biwa ka gobane dintô tšê pedi tšê ke tša matšô a manyalo a bare di ba Matšhikhidi. Ntô e ngwe le e ngwe e swanetšê go hwetsana moabê wa yôna. Ka moka ga bona ba ile ba dumellana le go abiwa ga lefa. Ke molaô wa gore di abiwê ka gobane beng ba tšona ba hwilê.

8096 Dikhomo ka moka ke lesome la dikhomo le dikhomo tšê tharo. Go badiwa tšê we dip di phelago. Ntô ya mogatšô mohu Nkhwidi ba e fa moabê wa dikhomo tšê ntabe. Ntô ya mohu motsweta ba e fa moabê wa dikhomo tšê ntabe. Go ile gwa ša khomo. Ba re khomo e swanetšê go fiwa. moja-lefa. Magaingwana a re, khomo e

916

K34/82 3767

we e swanetšē go bolaiwa. Dikhaitšedi tša ka di huile ka baka la dikhomo. Ba ile ba dumellana le mantšū a khadi. Ba ile ba bala-ya khomo. Ke moka taba ya bona ya fê-la e tša mo we. Mafellō a taba.

S.1: Tsogo ya leina la mohu.

8097 Mohu a bitšimi ka leina la gwe. Ge o go-pola leina la mohu, o nyaka go bolabola ka lona, o swanetšē gore o re mohu mokete. Ge o ka f~~o~~re mokete. O thodiya dipee lo tša batho. Fêla motho a hwe le leina. Le ge a ka no hwa e le khopê, leina la gwe le swanetšē go tsoga ka go rediwa yo mongwe wa bana ba ba belegago. Ngwana wa maitšibulo wa moja-lefa, o rediwa leina la papago moja-lefa. Wa moratho wa moja-lefa o rediwa la moja-lefa.

8098 Moja-lefa a ka hwa a šiya kharebe. O mo šiya a mo nyetšē goba a tša munyala. Bjale ka ge moiač o re lehu a ba thale, moratho o swanetšē go šala a matšya tšeyas Mosadi yo we, o tša tšoa lapa la mohu. Moratho o tša no dula naē, ke mosadi wa go šiya ke mogolo wa gwe. Ke yēna yo we e tša go tšoa leina la papago bona le leina

916

K34/82

3768

la khuitsedi ya papago bona yo mogolo. Ke yena yo we a ta go bêtêga moja-lefa.

8099 Mosadi wa go šima o aana mong. Mosadi yo we wa go šiya ke moja-lefa wa nto e nnyana o aana moratho. Moratho yo we a mo thathamago fe e le gore moratho yo we a mo mo thathamago o na le mosadi, a ka tšeya ke moratho yo manyana. Ke ge a bona gore a na dikhomo tša go mo tšeisä mosadi. Mong molaš ke gore o swanetšê go tšeya ke yo we a ta go sala a dutšai le gutong la mohu. Mo ga gore o tšeya ke moratho yo manyana ke ka baka la thokafalo ya dikhomo. Fêla ge moratho wa boraro a ka tšeya mosadi yo la wa go šiya ke mohu moja-lefa bakeng tša moratho yo a thathamago mohu, moja-lefa a bogôna.

8100 Di swanetšê go ya ka mebototo ke bakeng la difef difeka. Bakeng tša gore molomô go lomê bana ba nto ya go šiya ke mohu, go swanetšê go loma ba-na ba nto ya mothatami wa mohu moja-lefa. Bjule ye nke mosadi yo we a mo šilego ke nywana wa malome wa gwe, ba swanetšê go ya ka mebototo, ka yobane bana bala ba nto ya mosadi wa go tšwa ya malome wa gwe ba ka fekêgêlwa. Maina a bana ba gwe a rediwa ba bannyana. Maina go ta go-

916

K34/82 3769

la a yo la a thatamago mohu. Mosadi yêna
o ta na bitšwa gore ke wa go šiya ke mohu.

8101 Balalapa o be a na le basadi ba ba bedi.
Mosadi wa go mo ntšha thakeng e be e le Tšho-
upane. O ile a ba le barwa ba ba bedi. Maina
a bona: Makofane le Nthapê. Ke bathankana
Basetana ba bararo. Mosadi yo we ke ngwana wa
malome wa gwe. Mosadi wa ntšo ya bo bedi e be
e le Morebudi. Yêna e no ba motho fêla.
Bana ba gwe ba bathankana ke ba: Mokôma,
Nkhukhule le Maitšeng. Ba be ba na le dikhaitšê-
di tšê ntabe. Bana ka moka ba ngodilwê ka go
thatamana ka go bêlêga ga bona. Ka moka ba
ntšo e kholo le ba ntšo e nnyana. Bana ba we
ka moka ga bona difeka ba tona lumisa ke
Tšhoupane. Ke yôna tšhupô ya gore ke yôna na
ntšo e kholo.

8102 Barwa ba ntšo e kholo. Bjale ka ge go-
ng ngodilwê gore moja-lefa yo mogolo ke
yo we a šalago a dutšê le gatong la mohu pa-
pagwe. Ka moragô ga lehu la papago bona
ba ile ba šupa Makofane go ba moja-
lefa. O ile a tšêta moratho wa gwe ka
dikhomo tša matsô a khaitšêdi ya gwe ya
bo bedi. Lefa ka moka la go šala la wê-
ma la matsogong a gwe. Fêla moratho mo

916

K34/82 3770

a na le molato, o wa mo thusa. Go bjale ka
ge a bona gore thesa the timile. Ke gore
ge bana ba sitêga. O wa mo thusa ka ba-
ka la gore ke ngwana wa gwe.

8103 Maina a bo ngwana bo ^{mohu} Bolalauya. A ngwa-
dina ka go thutamanana go go bêtêga ga bona.
Matšêke, morongwe, Mathule, makoma le ma-
tsoboloko. Ke bana ba npa ka e thii. Ke
gore ba belege ke moradi ka o thii. Ngwana
yo mogolo wa mohu Bolalauya ke Makofane yo
we e lego moja-lefa yo mogolo. Maina a a
ka gôdimu a mangwe ke a banenyana. Moro-
ngwe le makôma. A mararo ke a batshanka-
na. Bana ba Makofane ba swanetše go redi-
wa ~~ma~~ a a ka gôdimu.

8104 A tšwa ka mokhwa o. Ge moradi wa gwe
a ka bêtêga ngwana wa pele wa mothankana
leina la gwe ke Bolalauya. Ke yêna papago
bona. Ge a ka goma a bêtêga gape wa mo-
thankana, ke matšêke. Ke tšhupô ya gore ke
morwa Bolalauya. Ge a ka ba le ngwana wa
moretsana leina o rediwa la morongwe.

916

MS Stegins

rec.

3771

K34/82

8/11/54

Morongwe ke yêna khadi e khoto. Bjale ngwana yo we Morongwe o eme legatong la Morongwe wa pele. Ge a ile a tšeya mosadi ka dikhomo tša Makōma, ngwana o swanetše go rediwa leina la Makōma ka baka la gore mmagwe o boya ka dikhomo tša gwe.

8105 Maina a bana ba Nthupe. Ngwana wa gwe wa mothankama, o swanetše go mo rêla leina la Makofane. Ge e le moetsana o mo rêla la Makōma. Ge a ile a tšeya mosadi ka matšo a gwe. Bjale morwa wa Makofane yo we e lego Bolalaupa, ge a ka hwa a tšehu a tšeya mosadi, a ka a tšiša go hwa le leina la gwe. Mafellong le swanetše go utuluga. Ka baka la khano ya leina. Ditsole ke tšona di šupago gore ngwana o gana leina, le swanetše go mo rêla leina la moku. O wa bêlaêla, ore le ntebetše.

8106 Moja-lefa wa nfo ya morebudi e be e le Makōma. O ile a hwa a šiya kharebe. Kharebe e we e be e nyetsime. Leina la kharebe ba re ke Motšatši. Ke ngwana wa

916

3772

K34/82

malome wa mahu. Moja-lefa a hwile, go tsetse moretho. Moratho wa moja-lefa ke Nkhukhu. Ke yena yo we a swanets'ego go sala a eme legatong la mogolo wa gwe. Ka yena mosadi yo la wa go siya ke mahu, o fa tsoa nta ya mahu.

8107 Lehu la mahu le ile la bigiwa ga bama-kholo wa gwe. Rena a ra disa. Biale ba ga makholo wa mahu, ba re, re di hwile, le khopô ke la ngwana wa rena. Lehu a ba thale, mosadi wa lena yena o gona. Ke moka ba lla thellô tha mahu. Ka letšatši la thobošo ba ile ba khobakana, ba bo lelako la mahu.

8108 Morêrô gâdimu ga mosadi wa go siya ke mahu. Nkhukhu a ile a tšhabiša Lekhowa go ba Madireng. O ile a mo tšhabiša pele ga letšatši la thobošo, mosadi yo we a go mo tšhabiša e fo ba mosadi fêla. Morerong wa bona ba hwetšana gore Nkhukhu ke yena yo we a swanets'ego go ba tulong ya mogolo wa gwe. Ke yena yo we a swanets'ego go tšeya mosadi yo la a go siya ke mahu mogolo wa gwe.

Manna a ka a dumêla go ya go tšeya mosadi yo la wa go šiya ke moku mogolo wa gwe. O ile a re nna ke na le Lekhowa la ka. Ge moratho wa ka a dumêla go mo tšeya a ka ya a mo tšeya.

8109 Maitšeng o ile a mo tšeya. Pele ga gore a yo tšeya ke Maitšeng, ba ile ba thoma ka go bolabola. Bjale ge o gama go tšeya mo mosadi yo la wa go šywa, difeka le ta loma ka mokhwa mang. A re the êpa molete the a e tekanya, tšhoši e tene le morwalo moleteng wa yôna. Ke ra gore ge moratho waka a tha khone go loma lapeng la ka, le yêna a ka no the pônêla. Ba ile ba leka ka maata gore a yo tšeya mosadi, Empa ba ile ba pallwa. Ke go ba lokolla moratho gore a yo mo tšeya.

8110 Ke moka bogolo bja Matsatš, bja boêla moragô. Le baka ke gore moratho a ka the ke a golêla mogolo. Bana ba Matsatši e be ba twenya ke difeka. Ba be ba dula ba fekhêgêlwa. Molato ke gore e be go swa-

netše go lona bana ba gwe pele. Bjale
go tša khonege ka baka la bana ba Nkhun-
khu.

8111 Ditaola di laudišetša Maitšeng difeka
tša bana. Monna o ile a tswenya ke modu-
ma a bana. Ke moka a tšama a laola. Ke
moka ditaola tša mmotša gore bana ba fe-
kegetšwe. Mmago ngwana ke ya mogolo mo we
moteng, ka gobane o tšaga rakhadi a gwe.
Bjale le fapantšhe di-bešo. Ke moka a bafa
dipheko tša go fekolla bana. Ba ile ba ba
fekolla. Ngwaga o morwa mo o eša ke
moka ba fehégela. Go beya leragō motē-
ng ke go thaba.

8112 Maitšeng o ile a tšwa le moadi wa gwe.
O ile a laela mogolo wa gwe. A re ke nyaka
go dula ga waka mmoto. Mogolo a re molato-
keng. A re ga gona molato. A re go luki-
le o kaya. Ke moka a tšwa ka moteng a
ya a dula mmoteng wa matapaneng. Mo-
golo a šala maruping.

916

K34/82³⁷⁷⁵

8113 Mokoma o ile a gana leina. Nkhukhu
o ile a ba le ngwana wa mot'hankana. O ile a
mo rēla leina la moku mogolo wa gwe. Ba ile
go mmege ngwana, a re keng. Ba re ke wena.
Goriale mo we ke gore ke monna. A re ke mo-
golo waka. Ngwana o be a robala mot'hega-
re, bošego a lala a lla. Molato wa ngwana
keng. Ke moka papagwe a tšama a laola. Di-
taola di ile tšä mo thalošetsä. Ngwana
o raga ke difeka, ka baka la gore a tšä
mo le bana. Difeka di lebane lapa la go ši-
ya ke moku. O ka no mo rēla leina le
lengwe, ngwana o ta robala. Ke moka a
no mo rēla leina fēla. A re ke maid. A o-
wa ngwana o ile a hwetšana boroko.

8114 Leina la ngwana wa maitšeng ke Nkhukhu.
Ngwana o ile a gana leina. Le yēna
o ile a lala a lla bošego. Gwa bontšhoga-
la gore ngwana o gana leina. Le yēna
o ile a tšama a laola. Ditaola tšä re mo-
golo wa lena o wa belaēla, ka baka la le-
ina. Ba laolēla leina. Tšä dumēla leina
la Mokoma. Ba ile ba rēla ngwana leina

916

K34/82

3776

la Mōkoma. Ke mōka ngwana a homola go lala a lla bošego. Mmago ngwana a re manna waku o tlogile. Le ga go le bjale ke ngwana monyane. Ngwana mogolo ke maid.

8115 Dikhaka di ile ka megwere. Ngwaga o moswa wa fitha. Lekhoma ke mosadi wa nkhu-khu a dire malomo. Manna o ile a tibiša moratho gore bana ba tlogelē go lona ngwaga o moswa. Yo mogolo mo a gana a ke a re nng, o ile a re e. Ka morwana ba lebella thetela, ba bōna bana ba t̄ha bōnale. Ba ile ba lumiša bana ba bona. Le bona ba ile ba lumiša bana ba bonu gae ga bona. A ka a mo šala moragō, o ile a re le yēna o t̄a di bōna.

8116 Moja-lefa yo mogolo yo we e lego makofane. O ile go hwa ke mōka barwa ba n̄to e nyana ka moragō ga lehu la mōkoma, ba t̄he t̄ha iša bana ba bona molomong. Molato ke gore ba re Mabakane ke moloi. Ka gobane molomō wa gwe o gahola ka madi a motho. Ba ile ba ya dingakeng ka lehu la ngwana

Nthape. Ditaola di ile tša mo tiya. Ke moka bana ba n̄to e'nyana ba thōma go lumisa bana ba bona ka noši. Bjale le bona ba fapana ka bukeng la difeka. Konanang tša goja taba mpe le botsāne.

8117 Tha go hwetsāna o ēmē šuko a le na botogelō. Goriale ke Nthape. O tentšhitšhe matoto ka legapeng la marokolo. O riale o ra mogatša wa go šiya moku. Ka baka la gore o mmolaetšhe ngwana. A ka the ke a khōna go tšhaba ka gobane o robala le moradi. Le ga di ile ka megwere, tšatši la kotse goba molato ba bitšana. Mokoma o hwile, morutho yo manyanana o šetšhe a dutši ka lapeng la moradi. Tšhoši e ngwe le e ngwe e tēna le morwalo wa yōna ka makotang wa yōna. Mafello a taba.

8118 Moja-lefa wa n̄to e nnyana o wa hwa a šiya morwa. Morwa yo we ke yēna moja-lefa wa n̄to ya mmagwe. ~~Lefa la n̄to ya mmagwe moku papagwe, a ka le ija, ge moku a be a the na baratho. Ge moku yo we wa moja-lefa a be a na le baratho,~~

moratho yo we a mothatamago, ke yêna a
 ʔa šalago a ija lefa.

8119 Morwa o ja lefa la moku papagwe. Ge
 moja-lefa yo we wa n̄to e nyana, a ka re
 mo a e hwa a šiya lefa la go aana yêna.
 Lefa le we ke la morwa wa gwe, ke yêna
 yo we a ʔa šalago a ija lefa. Le swanetše
 go letela yêna. Mo a gudile ke moka ba
 swanetše go mo tupa. Ba mo thalošetša gore
 ke lona lefa la go šiya ke moku papago. Mo-
 nna yo we a šegetšego mmagwe, a na tswa-
 nêlo ya go thinya lefa le mmagô morwa.
 Ba ka ʔa ba naima dintō di ruletšwe. Le
 ga e le moratho wa moku moja-lefa, a swa-
 nela go thinya lefa.

8120 Mothakhatši o ile a hwa a šiya morwa.
 Moradi wa gwe Maphurane. O ile a mo šiya
 a be a na le bana ba barera. O be a e na
 le ba-ngwana bō. Mmago bana e be e le Ma-
phurane. Bjale bana ba gwe e be e le Mpo...
mo. Ke ngwana wa maitšibulo. Ke yêna mo-
 ja-lefa la n̄to ya mmagwe. Ka morago ga

gwe gwa bēlēga Mothakhatshi. Le khotswane
la bona Nkomane. Ka moka ga bona ba ile
ba tšeišwa basadi. Mohu Mothakhatshi a še mo-
ja-lefa, moja-lefa ke mogolo wa gwe Mpomō.
O ile a šiya morwa. Keina la morwa ba re ke
Mpeheleng.

8121 Mpomō ke papago baratho ba gwe. Basadi
ba baratho ba mmitšā mmatswale. Ka ba-
ka le we a swanēla go tēna ka dintō tša bo-
na. Go bjale ka mohu Mothakhatshi, a tswanēla
go tēna ka ntong ya Nkomane. Mohu a ka tē-
na ka ntong ya mogolo, ge mogolo a hwile.
Nkomane dintong tša bagolo ba gwe o wa tē-
na. O tēna ge ba hwile. Ge ba tša phela
a na molaš wa go robala le bagatšā bagolo
ba gwe. Mpomō yēna le ge baratho ba hwile,
a na tswanēlō ya go šala a tēna ka dintō-
ng tša bona.

8122 Mosadi wa Mpomō o ile a hwa pele ga
mohu Mothakhatshi. Keina la gwe ba re ke
Mpari. O ile a šiya bana ba buthankana
le banenyana. Ka thelemō tša bo bedi

ke go go e hwa Mathakhathi. Ba ile ba lla the-
llo tha mohu go fithela mafellong.

8193 Mohu Mathakhathi o ile a siya lefa la ma-
ata a gwe. O ile a diša dikhomo ga malo-
me wa gwe, ba mo fa khomo ya madiši. Mo-
radi o ile a tšiša ke batswadi ka dikhomo
tša matšo a khaitšedi. Bjale khomo e la ya
madiši ya tšwela pele le go twala. O ile
a siya dikhomo tše ntabe le dipudi tše
thaano. Tsone o ile a diyo di rēka. Khomo
e ngwe ba ile ba mo-loka ka yōna. Gwa šala
dikhomo tše thaano. Ka letsatši la thobošo, ba
thoboša bana ba gwe ka khomo. Bjale ka ša-
keng gwa šala dikhomo tše nnē.

8194 Nkomane o ile a beula Maphurane:
Ke ka tšatši la thobošo. Bjale ba ile ba
mmotša gore a the ke a thinya lefa la
mohu, ka baka la gore o šile morithi wa
gwe. Ba mmotša ka mokhwa o we, ka
gobane ba tšeba gore mosadi ke ngwana
ba foraforantšhetša. Lefa la mohu le
na le mong wa lona. Le yēna o ile a

re ke a mmōna yo ngwana wa mogolo wa-
ka. Ke moka a šegēla mothologadi.

8125 Mponō a šegēla Maphurane. Bogopē
bja monna bo buima. Motho o phomogēla le
mo we go t̄ha mo lebanago. Ka nnete mosadi
ke ngwana ba foraforants̄hets̄a. O ile a
bolabola le mosadi ba o kwana. O ile a mo-
t̄a gore a malomēgē madi a dinoka le-
t̄at̄a ka le thii fēla. Bjale ke ge a mofa
tholana ya lerato. Ke moka monna a thōma
go fēla a utswana le mosadi. Le ge le ka
utama bjang le bjang, di ēma ka meredi
a le bōna. Ba bile ba boniwa. Le yēna
mong Nkomane a ba bot bōna.

8126 Kwano a ya ka ya ba gōna. Ka t̄at̄a
le lengwe a ba tswara. Ba ile ba lwa ga
na mo la t̄helaong. Mosadi o ile a t̄haba.
E be e le ka mafuri ga mote, mowe a
go ba hwets̄ana gona. Batho ba ile ba
kwa gore batho ba lwa, ke moka ba kiti-
ma ba ya ba lamola. Ke bošego, t̄hela-
ng malaong. Ga gona le taba re t̄a t̄o-

916

K34/82 3782

ga re e kwa ka motswana. Ke mōka ba phalakanana. Mongwe le mongwe a ya moku-tung wa gwe.

8127 Nkomane a re mogolo a fete le mothela wa tšhipa ya gwe. Ka morwana ba ile ba nya-ka go kwa gore molato keng, ge bana ba mo-tho ba e lwa. Mogolo o ile a gana go ya the-bokang tša barua. Bjale moratho wa gwe a tšaloša ka makhwa o we a ilego a ba twara ka ōna. Moradi o ile a dumela gore o re twere. A tšaloša le ka makhwa o we a ilego a mo thōma ka ōna. Bjale phōšō e nago moradi. Ke wena o ba lweša-ntšhago. Ke ge moratho a boetsā maoto mo-ragā. Mogolo a šala a bopile ka ntong ya maphurane.

8128 Mpomō le maphurane ke montho le motho-kō. Montho le motho ke maina a di tšhare. Di tšhare tše pedi tše a di na magala. Bjale ba tšaba tšeema ka tšona mabapi le batho. Ke gore bedi ga bona ba swana, ka bo tšela goba go tšoka kelele.

916

K34/82 3783

Maphurane ke tše-gôlē tša botala. Mponō a thāma bogôlē gore a dula le mosadi. Ba ya bjaleng, ba yo rebala gōna. Mo we gonago le bjala go tēba ke bona. Ge bangwe ba e ya mašemong go lema, bona ba ya mo we gonago le bjala. Mo we gonago le letšema, o hwe-tšuna bona. Ke mokhwa o we ba ilego ba re ke montho le motshako.

8129 Thokafalo ya magala lapeng la bona. Ge magala a le gona buušwa le bjona bo gona. Ge bangwe ba ija mabêlê a ba limilego, bona ba phela ka mabêlê a go rêka. Ba re-kišā dikhomo ba rêka mabêlê. Dikhomo ka moka tšā go šiya ke mohu, di ile tšā fêla ka go rekišā. Dipudi tšona ke dikhogo, ba tšā tšā tšā tšā tšā bjala ka tšona.

8130 Thelote o a tša, o tša mošutello, o tša le mphaka le mēnō. Ba ja lefa mong wa lona e tšule yo monnyana. Ngwana a ēma fela go thii, o wa gola. Mpêkeleng a bola bodikana le bogwêra. Bjale ke leloko la gabo banna. Ditaba ka moka o wa di hwetsāna tšā lefa

916

K34/82 3784

la go šiya ke moku papagwe. O wa nêgêla ke mmagwe. Mmagwe o e tiya motšo wa nnete. Bobe ka moka o bo beya gôdimu ga mpomô. O mmotšä ge ba le ba ba bedi.

8131 Tša methela di a thegana, tšwiri e thêga mamondhe. Mpêkeleng o nyaka mosadi. O ile a ba botšä gore ke imêla ke nta ka baka la gore ke gôdilê. Mmago morwa a re o wa di kwa. Manna a re di kwa ke wena. O feditsê dikhomo tšê la tša go šiya ke papagwe ka baka la bobodu bja go. Ke wena wa go ba o di rekisä. Goriale ke mosadi. Bakeng tša go fa morwa dikhomo tša go tšeya mosadi ke moka ba thôma go ômana. Bjole di a ba ba, yala o bôna yo la phôšô, yo la le yêna o mmôna phôšô.

8132 Mpêkeleng a bitšä banna ba gabô. A bôna gore batswadi ba gwe a ba kwane, ke ge a bitšä banna gore ba tše ba molthuše. Banna ba ile ba ba gona. Le bitšä ke nna ba kina tou. Ke gahana le batswadi ba ka. Ke ba butsitšê gore ke nyaka mosadi. Bakeng tša

916

K34/82 3785-

gore ba nnyallē mosadi; ba phōphana ka tshinyo ya dikhomo. Morque o re go thintšē wena. Yo la le yēna o fa yo la molato. Bjale ke re mputšišetsēng bana. Ke moka a fetsā dipolobolo tša gwe.

8133 Banna ba nyakišišā taba go batswadi. Batswadi ba moja-lefa wa n̄to e nnyana ba ile ba dira khopa mphē. Monna a re, dikhomo mohu o ile a di šiya, bjale di ile tša re-kišwa ka baka la tala. O be a thella bana ba gwe. Go toga ka ngwaga wa lehu la mohu e še go bē le ngwaga wa tala. Goriale ke banna. Mmago morwa gona ke the-bodu.

8134 ~~Maphurane~~ a re bobodu ke dirile ke wena. Ka moragō ga mo Mpomō a bolabotšē, ke moka banna ba nyaka go kwa tša ka ganang ya mmagwe morwa. A re nna nna waka o huile ke the the-bodu. Bjale ke ile go šala ke dutšī le matswale, ka thōme bobodu ka baka la gwe. Ka gobane o ile le thepa laka. A nyake go fa-

916

K34/82 3786

pana le nna. Mo ke ya nkheng, o tswa mare.
 A mpotsa gore ka the hwetsane a omile. Go
 boya gona, ke moka ke nyohela bana tsa
 goja. Ke moka re ya bjaleng. A nyake go
 fapana le nna. Ge bana ba lla ba o kwa
 tala ke moka o rekisa khomo. Nna ke mosadi
 ke a laolwa, ke swanetse go theletsa mola-
 ndi. Ke moka a fetsa dipalabolo tsa gwe.

8135 Ke montho le motshako, ke ditshare tsa
 go thoka magala. Banna ba re bjale ka ge
 mosadi e le thebadi, wena o na tho these
 go thago. A re a the gona. Ke nnete ge mosadi
 a re modiro wa lena ke go nwa bjala. Bona
 manna o na le phiso ka go ja lefa la
 ngwana yo. O swanetse go mo tseisa mosadi.
 Ge go the bjale o swanetse go mo fa le-
 fa la gwe.

8136 Mabele ke morwa mpono. Mabele o gara-
 la matlwane. Mohu mposi e be e le mosadi
 wa mpono. O ile a hwa a siya morwa yo ma-
bele le bongwanabo. Bjale papago bona o ile
 go segela maphurane a the ke a ba tho-

916

K34/82 3787

kômêla. A bôna gore bana ba bo ba ɬa hwa
ka ɬala, ke moka a ɬoga nabô a ya ga makholo
lo wa gwe. Bana a ba ya ka molaô, ka baka
la gore ba filo e kisä.

8137 Nama ya beta e ya begwa. Dina madi a
di twarege goriale ke makholo wa bana. Ka
moswana nguana yo mangwe a ka ɬoga a
gâthôla, ra šitwa go mmotšä. Ba ile ba boe-
tšä bana. Re bôna bana ba go ba e ɬa kowa
ga rena, ba re ba okwa ɬala. Re ɬišitšöe
bona. Manna a re le lena ba ga makholo ke
bana ba lena. Nna ke ɬa dira bjang ke thpe
mosadi. Ke moka a šale taba ya bana mora-
gô. Makholo wa gwe a re go bana le šale ga
na ma. Mo le hwa ka buka la ɬala, a ke kwele
nna le kwêla yêna. Ke moka a ba ɬogêla.

8138 Ba goma ba boêla ga makholo wa bona
Letšatši a laka la dihêla, ba bôna bana ba
tšwella ba galušitšöe melomo. Batho a ba raki-
wi. Ke moka makholo wa bona a ba fa me-
latsä baja. Ka moswana taba ya dulêla ke
banna. O ile a no bolabola ka makhwa o la

a go botša makholo wa gwe ge a be a tšitšie bana. Banna ba re bokaone ke go bega ba mošata. Ke moka makholo wa gwe a ya a bega ba mošata. Le gona mošata a re ke bana ba gwe. Bjale ba mošata ba lokolla makhole gore a dutê le bana. Ke moka a ya a dula le batogolo ba gwe.

8139 Mponô o swanetše go fa morwa Maphurane dikhomo. Tšhwene e gopola lewa ka gonaiwa. Ngwana wa moku Mpati wa moretsana yo we le ina e lego Dibokwane, o be a nyetšwe. Dikhomo di ile tša fo êma ka lešaka. Ke dikhomo tše we papago bona a go ba a swanetše go tšoa lapa la mmago bona ka tšona. Bjale o nyaka go lefa molato ka tšona. Mabele o ile a gona go kwa taba e we.

8140 Mabele o be a tiya papagwe. Bjale a re go kwa gore morwa o wa gona, a gomêla moragô. Ka baka la go tšhuba go teiwa. A ba botša gore morwa waka o gona le dikhomo. Ba re tšepela o di gapa, o tše o fêngwana dikhomo tša gwe. Tše we o di bolabolugo

ka mka ga tšona ke maaka. Morwa wa go
 a ka the ke a gana le dikhomo, dikhomo a
 se tša gwe ke tša go. Manna o wa taba taba
 a tšebe gore a ka dira bjang. Mpêketeng le
 yêna o re ke a bolaya ga a tša mphe dikho-
 mo tša ka.

8141 M.pomô a iša taba khorong. Manna o be
 a fo taba taba bjale ku tala e tenetše ke meti
 ka moleteng. Bjale banna ba mmotša gore ma-
 fello a go, o tša lopa ka thogô. Ka baka la
 gore ba tša go bolaya. O swanetsê go iša
 taba khorong. O bega morwa wa go mo a ga-
 na le dikhomo. O tša ya o latha ke ba kho-
 ro. Ke ge a iša taba khorong. Ba khoroba
 ile ba e yamogêla.

8142 Letsatsi la katšholo. M.pomô a re ke
 makatša ke ngwana, ke re ke gapa dikho-
 mo ko lefa molato o we ke nago naô bjale
 ngwana o gana ka tšona. Ke yôna taba
 e we ke tšitšego mo khorong. Ke mokamo
 a riale a dula fatše. Banna ba khoroba
 begêla morwa wa gwe taba. O wa di

916

K34/82³⁷⁹⁰

hwa tše we papago a di bolabologo. Le wena tswa tša go re di hwê.

8143 Dipolabolo tša mabele. Ke nnete mowe mohu a bolabotšego. Ke gana le dikhomo ka baka la gore a ke mo tšebe. Papa le mma ba ile tšatši ka le thii. Ke bolabola ka mokhwa o we ka baka la gore, e tša le gemma go rena a e hwa, a re tšebe papa a rena. Re bile ra tšhabêla ga mahhola wa rena. Ke yêna ya we a ilego a refêpa go fithêla re gola. Ke re mohu ka gobune ke mothômô re mmôna. Ke lona le-baka le we ke ganago le dikhomo.

8144 Ngwana a na dikhomo dikhomo di na le papagwe. Ba re go morwa tše we o di bolabotšego ka moha re a di kwa. Bošaledi ke bja papago lena. Wena o ka tše ke wa ja lefa la papago a tša phela. Dikhomo tše we o ganago ka tšona, a še tša go, ke tša papago. A ka dira tše tšengwe le tše tšengwe ka tšona. Wena a ona maata a go mo thibêla. O wa di kwa ngwana. A re

916

K34/82 3791

ke a di kwa. Ge re ka bōna a boyu gapē
mo ka baka la taba e, re ta go kwisa bo-
thoko. Mponō o ile a ntšha khomo a tswalla
khoro.

8145 O ile a lefa molato wa n̄to ya mohu mo-
ratho wa gwe ka dikhomo tše ntabe. Moja-lefa
o ile a re o mo nyaka lesome la dikhomo ka
gobane le tšona nkabe di tswaletše. Bjale o
ile go ntšha dikhomo tše we ntabe, ba re
go lukile. Khomo ya boṭhaano ya thiba dipu-
di. Khomo ya bo tshelēla ya gapa dikhomo
tše la nnē. Ke moka ba šupa moja-lefa. Ke
ōna moṭhaku wa go šiya papago o. Ke moka ta-
ba ya bona ya fēla.

8146 Mponō a dula le Maphurane. Moja-lefa
o be a tha diri gore ba fapanē, aawa
o be a fo nyaka gore ba mo šupē moṭha-
ku wa go šiya ke mohu papagwe. Dikhomo
di ile tše tswalla, ke moka a ntšha a ya
a tšeya mosadi wa gwe. Mafello a taba
ya moja-lefa wa n̄to e nnyana.

916

K34/82 3792

8147 Mabele a ya a tšhabiša moradi. Papagwe o be a rekisa dikhomo tša matšo a dikhaitšedi tša gwe, a e ya a jela ka lapeng la Maphurane. Bjale ka ge ba khoro ba ile ba mmotša gore a the ke a bakisa papagwe dikhomo, o ile a fa ntšha matho a lebella. Bjale ba mmotša gore ke moka dikhomo tša dikhaitšedi tša go di a fela. Wena o filo bolaya ke go disa, mowe di jêlwago gona o tša go bone. Bjale le ra gore nna ke tša dirang. Tšhabiša ngwana wa motho, o tša bina a go nyalla. O ile a dira ka mokhwa o we. Ke moka a ya a bega papagwe molato.

8148 Maphurane o thwetšê mpomô mogala. Ka moragô ga mo morwa wa gwe a dirile molato wa go tšhabiša moradi, a bega moradi. O ile a fetola monna ka gore, a ke re o ile ešena ke monna. O lebetšê kowa a go kitimisa, wa ba wa ya khorong. A re tse, fela ge la e be e lenna papagwe e be nka the ke ka khona. Monna o ile a šala mantšu a moradi moragô. A re ge a fetola morwa wa gwe. Monna mo a dira molato

916

K34/82³⁷⁹³

o a e tirêla. Morwa wa gwe o ile a gaka-
nêga le molato. Batho ba motšā gore wena
fo dula le mosadi. Batswadi ba mosadi ba
ṭa fêla dipeelo ba iša molato khorong.
Ba khoro ba ṭa ya ba dira gore a go nyallê
mosadi.

8149 Batswadi ba kharebe ba iša molato mošate.
Mabele le papagwe ba ile ba bitsiwa. Ba ile ba
ya khorong. Bjale batswadi bakharebe ba
ṭhaloša ka mokhwa o we ba tšerego ngwana
wa bona, ba ṭha ba nyallego. Ka gobane
ba no khôna go tšeya ngwana wa rena, a
ba mo nyake, ba swanetsê go mmuisša. Ke
moka ba fetsšā dipolabolo tša bona.

8150 Mponš a re ngwana o ile a mmetšā mo-
tatule. Ka baka la go gana le dikhomo. Ka
ba ka ṭa mo khorong. Ka baka le we ke mo-
nna a e pônêlé. Monna yo mongwe wa khoro
a motswara molomo. A re morwa wa go o ile a
go bega molato. O ile a dumêla. A re o ka
no tšwela pele le go bolabola. O ile a re le
nna ke feditšê. Ke moka a boêla a

916

K34/82

3794

dula fathe.

8151 Mmudi wa lekhota a gufela banna taba. Ka moka le kwile dipolabolo tša ba fapane, ka go riale mowe ke re tswala banneng a e farelwe. Lamolanyang ba fapane. Lekhota la re, ga gona taba e e ka thinyetsago batho the baka. Nguwana o dirile molato, o diritse papugwe. Ke molaô wa gore a mo nyallê mosadi yo we. Khanthe mo la a the ke a tšhabisa, a be o ka the ke wa mo tše isa mosadi. Ke re nguwana o mmitšitse motatole. Ga go khathalege a swanetše go nyalla morwa wa go. Ke molaô wa gore monna o swanetše go tšeisa morwa wa gwe mosadi. Thepelang a yo le nyalla ka gae. O wa kwa, ba goma ba boya mo, o ta lla. Ke moka ba toga.

8152 Mponô o ile a nyalla Mabele mosadi. Monna a re go fitša gae, a romela batho ba go nyala ba ya ba nyala. Ke moka molato wa tšwa ka khoro. Ke gore molato wa fêla. Mafellô a taba.

8153 Moja-lefa o wa hwa a šiya moredi wa gwe. Moja-lefa wa n̄to e nnyana mo a ile a hwa a šiya moredi wa gwe. Moredi o ʒa nyadiwa, ke moka ba tšee dikhomo ba yo nyala moradi ka tšona. Ge moradi yo we a ka ʒa a bēlēga ngwana wa mothankana, ngwana yo we e ʒa ba yēna moja-lefa. Ge moradi yo we a šilego ke moku a ʒhe na ngwana wa mothankana. Lefa ka moka ga lona le swanetsē go letela ngwana yo a ʒa go belegiwa ke moradi yowe a nyetšwego ka dikhomo tša moredi wa go šiva. Le ge a ile a šiya baratho ba gwe, a ba swanela go šala ba ija thoto ya lapa le we. Lefa le ʒa no dula go fithēla ge ngwana a e ba gona.

8154 Mōthologadi ge a ka ba legogo. Legogo ke gore basafu. Go ʒhinya lefa. Ka gore moja-lefa o wa hwa a šiya n̄to ya gwe. Bjale moradi yo la wa gwe a mo šiya a na le moredi. Molaudi wa lefa ke yēna mōthologadi, ga ʒhe na ngwana wa mothankana. Bjale ge a ka ʒhinya lefa ke moka lapa la monna wa gwe le ka ʒhe ke la tsoga.

916

(99)

3796

K34/82

motha wa go tšōa lapa ke nguana wa mothankana. Yēna o tšōa le leina la mahu papagwe ka baka la go rediwa ga māina. Bjale ka ge nguana wa maetsibulo wa mothankana, leina la gwe ke la makhoto wa gwe. Ke gore papago papagwe. Maetsibulo a mosetsana leina ke la khadi.

8155 Nkwane o ile a hwa a šiya moredi. Leina la mosadi wa gwe e be e le monētēlē. O ile a hwa a gudilē. Bjale mosadi wa gwe o ile a re go bēlēga nguana yo we ke moha a napa a ēma. Bjale monna a re mothang moredi wa gwe a nyadiwago, o ta tšeya mosadi. Teng ga malokwa a go swane. Mothomogwe o ta ta a dira pu. O ile a hwa moredi wa gwe a thešu a nyadiwa.

8156 Mohu o ile a šiya le lefa la gwe. O be a na le lesaka la dikhomo le la dipudi. Ka šakeng la dikhomo go be go na le dikhomo tšē nnē. Ba mo felegetšā ka khomo, gwa šala dikhomo tšē thara. Ka šakeng la dipudi e le dipudi tšē mabala-

916

K34/82

3797

a- nkhokotwana. Bjale dipudi tše pedi ba ile ba di bolaya. Ba ile ba di dira moragô wa baemedi. Ka šakeng gwa šala dipudi tše ntabe.

8157 Lefa ka moka la wela matsogang a Marê-têlê. Ka letšatši la thobošo, ba ile ba bolaya khomo. Khomo e we ke ya go thōbōga lehu la mohu. Khomo e ngwe e be e tswetše, di boetše di le nne. Bjale ba re go bolaya ya thobošo ya lehu la mohu, gwa gona gwa šala tše tharo. Lefa ka moka ga lona le šwa matsogang ga mothologadi, ka baka la gore ke lefa la mohu mouna wa gwe.

8158 Matapatapa a šegêla Marê-têlê. Matapatapa ke moratša wa mohu. Le yêna o be a na le lapa la gwe. Mothologadi a ka the ke a dira lefa ka makhwa o we rata-go ka nte le gore a mmege. Mouna yo we yêna le golaola a laole thelo. Go diša gona go diša yêna. Moredi wa gwe o ile a nyadiwa. Dikhomo di ile tša êna le baka le letelele ka lešakeng. Leina la morediwa

916

K34/82 3798

go šiya ke mohu ke Madintši. Mmagwe o
be a tša gopole tšelo ka dikhomo.

8159 Madintši o šmana le mmagwe. Dikho-
mo tša thōma go hwa. Go ile gwa thōma
tše la tša go šiya ke mohu. Khomo ya pele
a ka a ba le taba. Ka khomo ya bo bedi,
o ile a botša mmagwe gore le swanešše go
nyahella lapa iaka. Dikhomo di tšaya tša
ba di hwela bona. A ba ka ba šala ma-
ntšu a moredi wa bona moragō. Khomo ya
boraro ya hwa. Ke molaš wa gore ba mmi-
tše. Ba ile ba mmitša. Ka tsatsi le we o
ile a tšoga a lla, le nama a ka a tšeya.
A re ke lena bo maakēla, le bolaita papa
le diēta gore le tša šala le ija lefa la bō.

8160 Marētēlē o ile a o kwa bothoko kudu. Ka
moragō ga mo moredi wa gwe a tšugile, a
thōma go lla. Ba ile ba mokhala. A re pe-
elo yaka e bothoko kudu. Le nama e ya
khomo e ntšuletšitše. Peelo ya ka e ka ba
kaone ge moredi waka a ka boya. Ba ile ba
rapēla moredi wa gwe. O ile a goma a

916

K34/82

~~3800~~
3799

boya. Mmagwe a re ngwanaka, o tše ke wa
iša peelo ya go kholè. Mantšū a go ka moka
ga ōna ke a kwile. Ke tša dira ka mokhuwa
o we o bolabotšego ka ōna. Moredi wa gwe o
ile a ja nama ya khomo. A rwala moabé wa
gwe a ya naô gae.

8161 Marêtêlé a lōša Mapakala. O ile a roma
moredi wa gwe gore tšepela o lōša mosadi. O
ile a lōša Mapakala. O ile a dumêla go
apeela mosadi. Ba ntšha dikhomo tša ma-
tšo a morediê ba ya ba nyala mosadi. Di-
khomo di ile tša éma go hwa. Gwa bōna-
gala gore mohu o be a belaêla. Ba fo go-
pola bjale ka gobane a ba ka ba tsāma
ba laola.

8162 Ke noga e bolaya mala. Goriale ke
Matapatapa. Ba ile ba beka ~~male~~ Mapaka-
la. Bjale Matapatapa a tšena ka ntong ya
gwe. Marêtêlé o ile a lwantšha monna.
A re a še tswanêlo ya gore a tšéné ka
ntong ya mosadi ka baka la gore o dula
le nna. Ke ngwetšhi yaka le yēna ke

ngwetši wa gwe. Ke baka le we mosadi a ganago ka¹ ona. Manna a ka a šala khano ya mosadi mo ragô. O ile a fo tšwêla pele le go tšena ka ntong ya ngwetši. Mmôna theswa the magala a thanogêla khologolo. Gori-ale ke marêtêlê. O ile a gana ge manna a tšena ka ntong ya gwe.

8163 Lefa ka moka le ile la êmêla ngwana yo a ta go bêtêga. Madintši a re bjale peelo yaha e wele. Ke be ke gana ge le fo ja lefa la moku papa ka molomo. Lefa ka moka a la swanêla go thinyiwa. Mothomong mosadi o ta bêtêga ngwana wa mothankana ngwana yo we e ta ba yêna mong wa lefa le. Ga ile gwa ba bjale, lefa la êmêla ngwana yo we a ka bêtêgago.

8164 Lefa le a šumišwa ka molaô. Ge gona le tala ba swanetšê go šumiša lefa. Ge ba na le molato, ba swanetšê go lefa molato. Ke mabaka a a kwala go a go šumiša lefa la moja-lefa ge e tha le yo monnyane. Molato o wa

reruwa. ka baka le we mang le mang o ta
teba taba e we. Tala le yōna ba ta ba
ba bōna gore thešā the timile. Ke ōna
molaō wa go šumiša lefa la moja-lefa
mo e tha le yo monnyana.

8165 Dinokwane le dihwirihwiri a di na
tela ya go then tēna. Dinokwane ke ba-
tho ba šele, ba loka gore taba e o kwa-
lē letswai. Bjale Dihwirihwiri ke ba bole-
loko la bo moja-lefa. Bona ba napa ba
hvirahwiretsa moja-lefa. Le ge moja-ke-
fa a ile a thagiša taba, ba khōna go
ēna naē. Ba na le tela ya go tēna ge
ba ile ba ja lefa ka phōšō.

8166 Mapakala o ile bēlēga Nkwane. Ke
ngwana wa mothankana. Bjale mmago
mohu a re ngwana waka o tsugile, leina
la ngwana ke Nkwane. Ke moka ya napa
ya ba leina la gwe. O ile a thōma a
bēlēga matswara go bedi. Bjale ngwana
yo we wa mothankana ke wa bonē. Ma-
tswara ga bedi ke basadi, ka baka la

916

3802

K34/82

thethô le ntepa. Mammuwu wa dikhomo
le yêna o ile a thaba Kudu. A re khaitšedi
waka o gôna. Ba thaba pudi. Ka mokhopa
wa yôna, ba mo šogêla thari.

8167 Nkwane ba mo gafêla lefa la gwe.
Ka moragô ga mo ba bôna gore ke monna,
ba mo tšeiša moradi. Bjale ke monna ka
gobane o na le lapa la gwe. Ke moka ma-
tapatapa a dira gore banna ba lelôko ba
bê gona. Ba tšilo bôna ge ba šupa moja-
lefa thoto ya gwe. Ba ile ba ba gona.
Ke moka ba šupa moja-lefa thoto ya
gwe. O ile a ba moja-lefa wa lapa la
marêtêlê le la mmagwe. Lefa ka moka la
wêla diateng tša gwe. Mafellô a taba.

8168 Metsheng ya bo lehono, ga šiya moredi ke
go hwella xuri. Batho ba khale e be ba
kwana le go tšôša malapa a banna ba bo-
na. Bjale basadi ba pakaeno a ba bjale.
E ke ke ge ba bolaya monna wa bona, ba
nyaka go šala ba dutšî mpjaka. Ke gore
a e puša. Dikhomo tša matšo a banana

K34/82

ba khōna go dija ka molomo. Le gona ba e taola. Ba khōna go ja thoto le motho o šele. Lehu le re bontšha mašako.

8169 Mekwa o ile a hwa a šiya baredi. O ile a tšeišwa mosadi yo matêbêlê ke batswadi ba gwe. O ile a no ba le thari ya banyana fêla. Moredi wa gwe yo mogolo a nyadiwa. Bjale monna a bolabola le mosadi wa gwe mabapi le go tšeya mosadi. Bōna, re no ba le bana ba basetšana fêla. Go bjang ge go ka tšeiwa mosadi. Mothomongwe a ka ta a ba le ngwana wa mothankana. O ile a re tšewe di teba ke wena. Ke moka a tšeya dikho-mo tša moredi wa gwe yo mogolo, a ya a tšeya madigale.

8170 Lehu la Mekwa. O ile a šiya Madigale a na le mpa. Mpa e we ya go šiya ke mohu, o ile a bêlêga ngwana wa mothankana. Ba ile ba mo rêla leina la Phôrôgetšã. Ba mo retšê leina la mohu mogolo wa mohu Mekwa. Ke

916

380H

K34/82

yêna yo we a swanetšê go ba moja-lefa
wa lapa la matêbêlê gammôgô le la mma-
gwe. Ka gobane ke ngwana wa go tswa-
la ke dikhomo tša maredi wa Matêbêlê.

8171 Matêbêlê a thôma go ja dikhomo tša
matšô a baredi. O ile a gana go šegêlwa
ke manna wa lelôko la moku manna wa
gwe. Mothodogadi a thibelwe the fate.
A bôna gore ba mo tswenya ka go lala
ba mo khotêla le bati. Ke moka a tšwa
ka gare ga motê. O ile a aga motê wa
gwe mmotang wa mathomelang. Manna
yo la a mo šegetsêgo, a utuluga. O to-
getšê ngwetšê wa gwe maruping.

8172 Phôrogetšô a ile a nô ba moja-lefa
wa ntô ya mmagwe. O ile go gola a leki-
šô gore o dula le yêna Matêbêlê motê
ka o thii. O ile a gana. O bôna gore
ge a ka dula naê motê ka o thii, a ka
ba a mo tswenya gôdimu ga dikhomo.
Lefa le ile la ya ka lewa. mafellô
a taba.

8173 Go tšhaba boloi. Ba moja-lefa ba bangwe ba khōna go šala lefa moragō. Ge ba bōna gore taba ya lefa e buina, ba khōna go isa taba khorong. Ba khoro ba swanetšē go ēma naē. Malao ke gore a tše ke a jela lefa ka lapeng la gwe. O swanetšē go le jela ga na ka kowa lapeng la monyi wa lefa. A ka le jela ka lapeng la gwe, ge lapa la^{bo} lefa le khonetšē. Ba bangwe ba tšhaba go šala lefa ka baka la go tšhaba go loiwa. Ke ba we ba theletsago mantšu a bo mmago bona. Tša ēta ke namagadi go ya lewa ke ga tšona.

8174 Malapa a go tšoka bana. Dinto tše dingwe di tšoka bo moja-lefa ka baka la boopa goba go bēlēgela fatše. Ba we ba ya go ba ba le lefa, ba khōna go tša malapa a bona ka lefa la bona. Ba bangwe ba dumala bana, ba napa ba dumala le mafan. Ba we ba baa le malapa a bona. Ka baka la gore a ba

na t̄he we ba ka t̄seya mosadi ka t̄hōna.
 Monna mogongwe o šiya lefa nyana, ke mo-
 ka o šala o ja lefa ka moka ga lona. Mo-
 t̄hang a hwago ke moka lapa la gwe le
 hwile.

8175 Thari ya basetšana. Ge mosadi a t̄hoka
 ngwana wa mothanka, go bēlēga gona a bē-
 lēga. Lefa la lapa la gwe a la swanē-
 la go t̄hinyiwa ka gobane t̄ha ka teng
 ga t̄he t̄ebe ke motho. Le t̄a no ēma ka
 lešaka. Le ēmēla gore ge go khōnēga
 o t̄a bēlēga ngwana wa mothankana.
 Ge a ile a bēlēga ngwana wa mothanka-
 na, ngwana yo we ke yēna yo we e t̄a
 ba ga moja-lefa.

8176 Nyatsō ya moja-lefa wa n̄to e nnyana.
 Papago moja-lefa a ka nyatsō moja-lefa ka
 mekhwa ya gwe e mebe, fēla a ka t̄he ke
 a mo t̄ša mo we tulong ya gwe. Ka mora-
 gō ga lehu la papagwe, o šala a dut̄si tu-
 long ya gwe ya boja-lefa. Ge papagwe
 e be e le ngaka, a ka mot̄ mo kona bo-

ngaka. A bo fa ngwana yo we a mo nyaku-
go. Ka baka le we ke gore ga t̄ha le gona
peelong ya papagwe. O t̄a humêla ke bjona
boja-lefa.

8177 T̄ošo ya moja-lefa. Bjale ka ge go ngodi-
lwê kae le kae, gore ngwana o wa aana di-
khomo. Mmaga moja-lefa a ka t̄a a ruele
ngwana mo a e t̄a bogadi; ngwana yo we a
ile a mo hwets̄ana ka monna o šele. Ke moja-
lefa fêla ka baka la di khomo. Madi ôna ke
madi a šele. Go t̄amegile gore ngwana yo
we a be moja-lefa, ka gobane ke ngwana
wa maets̄ibulo a mosadi. A ka t̄oš̄iwe mo we
tulong ya boja-lefa fêla ka go mmolaya. O
bolaiwa ka boloi. Ke gona moratho wa gwe
a ka šalago a dut̄si tulong ya moja-lefa.

8178 Ke yâna t̄ošo ya moja-lefa. T̄ošo ya mo-
ja-lefa ga e gona ka nte le go dira ka
mohhwa o be o ngodilwego ka mo gôdimu.
Papagwe o t̄a no mo nyut̄ša fêla ge a t̄ha
phela. Fêla ka moragô ga lehu la gwe,
ke moka o šala a dut̄si tulong ya mohu

916

K34/82 3808

papagwe. Go na ba bjale ka ngwana wa the
thotolo. Ke ngwana yo we mmagwe a go fê-
bana a dutši bogadi bja gwe. Lefa la nto
ya bo le swanetsi go laola ke yena.

8179 Makhowa ba re fentše, ba re fentše
le basadi^{ng} ba rena. Go be gona le lekhowa
le ba go ba ba re ke Letuwatwa mo naganeng
ya gešū. O ile a imiša khareke e Ma-
kopi. Mothepa o we o be o lošišwe ke Kho-
lane. O be a šetše a nyetše, go šetše gore
a beke. Mothepa o be a šoma ka ntong
ya lekhowa. Khanthe o šoma ga bedi. Ke
ge a ima. Ba ile ge ba mmutšiša mpa, ke
moha a šupa monna wa lekhowa. Ba ile ba
re o thadile. Goriale mowe ke gore molato
a wa ~~ka~~ wa ba gona.

8180 Kholane a beka Makopi a rwele mpa ya
Lekhowa. A ka a thala mosadi. O ile a bi-
kišwa ke bakhokolo, a tha rwele ngwana
ka mpa. Mothepa o be a bolabola nnete.
O ile a bēlēga lekhowanyana la gwe. Ba re
Mampipé. Ke gore mo ke le-goro le lehu-

bedu. Ngwana a ka aana lekhoma, o ile aana
na mong wa dikhoma. Manna a ka a bolaya
ngwana

8181 Mampipé o ile a ba moja-lefa ka mora-
gô ga lehu la papagwe. Pele ga lehu la gwe
o ile a bêtêga mong madi a gwe. A rêla
ngwana leina la thelai. Ka moragô ga lehu
la papago bona, ba šupa yêna ngwana yo
we wa the tšwa thibina go ba moja-lefa wa
nto ya mmagwe. A gwa ka gwa ba le mo-
tho yo we a ilego a gona, ka baka la gore
ke ngwana wa mosadi wa maetsibulo.
Ke moka taba ya fêla e ta mo we.

S. 81 Moja-lefa wa nto ya go bêtêgela fa-
the goba ya go hwa.

8182 Mmula-nto le Thatswa-dikhwele. Mo
tabeng e, re hwetsana mantšu a a ka
gôdimu. Mosadi mo a ka hwa e le moopa,
monna o swanetše go tšeya mmula-nto.
Ke yêna yo we a swanetšego go tlo ba
moja-lefa wa nto ya moku. Mosadi wa

916

3810

K34/82

the bula-nto, o swanetše go mo tšeya go
na kawa lapeng la makholo wa gwe. O fa
go bula-nto ya rakhadi ya gwe. Ge a
ile a bēlēga ngwana wa mothankana,
ke moka ke yēna pupago nto ya go šiya
ke mohu gammōgō le ya mmagwe.

8183 Manna o tšeya mosadi a nyaku gore a mē-
lēgēlē bana. Ge mosadi a no ēma a tha be-
lege dipeelo tša batswadi ba mosadi di a
ba-ba. Le yēna manna peelo ya gwe e
bothoko. The bōnē thalwana boreledi teng
go yōna go a baba. Le yēna mosadi o kwa
bothoko. Mowe go šupago gore mosadi le yē-
na o kwa bothoko, ke go botšū manna gore
e tšea mosadi. Bjale mosadi yo we e tšilo ba
yēna moji wa lefa ka moragō ga lehu la
maopa.

8184 Mosadi wa the thatwa - dikhwela. Ke
polaboto fēla mo nagenz ya gešū. Dikho-
ro tše dingwe tša ba-faladi ba e šumiša
taba e. Ke mokhwa o we lentšū le
thatwa le ngodiwago ka gona. O tšeiwa

916

3811

K34/82

bakeng tša mosadi wa moapa go-ba wa
go fêla teng ka go bêtêgêla fathe. O tš
lo tšatswa-dikhuele tša rakhadi ya gwe.
Ka moragô ga lehu la rakhadi ya gwe,
ke moka o sâla a eme legatong la moku.

8185 Motholo o be a na le basadi ba ba bedi.
Wa go ntšha monna thakeng ke Matsatši.
Ke gore ke yêna ya mogolo, yo we a tswa-
netšego go bêtêga moja-lefa ya mogolo. Wa
nto e'nyana Mankapa. Nto e kholo e ile
ya ba le bana ba batšhankana le bane-
nyana. Nto e'nyana ya dumala bana ka
baka la go bêtêgêla fathe. Ke gore o be
a bêtêga ba e hwa.

8186 Manna o ile a leha ka maata go ala-
fiša mosadi wa gwe. Peelo ya monna a
e thabe ge lapa le lengwe le dumala
bana. O nyaha gore ge a tšere basadi
a hwetsane ka moka ga bona ba na le ba-
na. Dingaka di ile tša šitwa go alafa
mosadi. O ile a fellwa ke thoto. Tša-
tši le a beka mosadi, batswadi ba ile ba

916

K34/82

3812

šimula moredi wa bona ka khomo ya the-
tolē. O ile a ya nayō bogadi. Ba re e ta
twala wa ba o enwa mafsi.

8187 Khomo ya go šimula moredi. Batswa-
di ba mothepa ba ntšha the we ba lego
na-tho, ba felegetsā ngwana wa bona boga-
di ka thona. Pudi ba ntšha goba yōna
khomo. Bjale khomo e la ke ya moradi, e
laola ke yēna ka gobane o file ke ba-
twadi ba gwe. Fela o swanetšē go be-
ga monna wa gwe, ge a nyaha go e šu-
miša. Monna a re go Mankapa ke feletswe
ke ditseha. Ke kwile yo mongwe a re bo-
lwetši bjo o nago na bjo o wa bo khōna.

8188 Mankapa a re dingaka ke bo wantē-
la wa ya. Ke a go kwa mowe o bolabo-
lago mogatsāka, bjale a ke bone thušo.
Ke khale o kitina le dingaka, le ga
go lebjale a re bone modirō wa bona.
A ke nyake go thinya lefa laka. Pēlo yaka
e botšoko mogatsāka. O swanetšē go tše-
ya lefa le, ka go fa ke batwadi ba ka, o

916

K34/82

3813

tšeya mosadi ka lona. Mothomong yêna o
ta ta a go bêtégela bana. Nna o mphê mo-
thare wa go tswalla tswalo. Ka gobane ke fê-
la maata ka le fêla.

8189 Motholo a ya a tšeya Mosetha. Mosadi
wa gwe o ile a mmotša mantšu a go tšo-
mola peelo. A re ke go kuile mogatsāka.
Ke moka ba ntšha dikhomō ba ya ba
nyala kharebe. O ile a bikiwa, a be-
kêlwa ka lapeng la mankapa. Ke ngwe-
tši wa gwe. Yêna o ile a tswara bana.
Ka moragō ga lehu la mmatswala wa
gwe, a šala a dutši tulong ya mohu.
Lapa la mohu le ile la šala le tša
pela ka baka la ngwetši wa gwe. Ma-
fello a taba.

8190 Matheboko wa bo bedi a ya bu bula-
ntō bja rakhadi wa gwe. Matheboko
wa pele o ile a ba moopa. O ile a
hwa e le moopa. Fe la malaō o be o
dumêla nkabe Kobeng a ile go Thatswa-
dikhuwele tša rakhadi wa gwe. Monna bja-

916

K34/82 3814

le ka ge e le thetšwa the falla, o ile a
re o nyaka thatswa. Ba ile ba šitwa
go mo fa ka baka la gore molaš o we
a ba o tebe.

8191 Ka moragō ga lehu la matheboko wa
pele, a boela ga bo makholo wa gwe go nyaka
moradi wa the bula-nto. Ke ge ba yo mo fa
matheboko wa bo bedi. Ge la e ke wa pele
o na le ngwana wa mathankana, yo no wa
bo bedi o be a swanetše go tšeya ke yēna.
Bjale ka baka la boopa, a tšeya ke monna
ka go bula-nto. Ke moka a šala a eme
legatong la mohu. Ke yēna moja-lefa
wa lapa la mohu. mafellō.

Temana ya 2: Boēmō bja bo moja-lefa
ba dintō tše dinyana.

8192 Lehu la monna wa basadi. Ge monna
wa dintō a hwile, ba swanetše go beya
moja-lefa. Moja-lefa yo we a beiswa
go ke wa ntō e kholo. Ke yēna yo we
a swanetšego go šala a dutš: le ga.

916

K34/82

3825-

tong la mohu papagwe. Barwa ka moka
ba dintō tšē dinnyana ba loša.

8193 Ntō e ngwe le e ngwe e na le moja-
lefa wa yōna. Bjale ka ge gongodilwē
kae le kae gore moja-lefa ke ngwana
wa maetšubulo. Bona ba tšebana ka bogolo
bja bona. Bjale ka ge go ngodilwe tatelano
ya bona molomong le le tšahoring la pēba.
Moja-lefa wa ntō e nnyana, a ka ba yo mo-
golo ka baka la lefa la lapa la mmagwe.
Bjale ka ge ba re bogošī ke batho. Oka
tše ke wa ba khošī o tše na batho.

8194 Rangwane wa moja-lefa yo mogolo. Ke
gore ke moratho wa mohu. Ge moja-lefa wa
ntō e nnyana a hwile, a šiya morwa, morwa
yo we ke yēna moja-lefa yo mogolo. Khošī
ya tōga ngwe e a šala. Moratho wa mohu
o tšā šala a ija lefa la mmagwe. Ke yē-
na yo we a swanetšego go šala a laola.
Fēla lethakošana la lešaha o swanetše
go lefa ngwana wa mogolo wa gwe ka go-
bane ke yēna moja-lefa yo mogolo wa le-

916

K34182

3816

loho la khoro ya go šiya ke mohu papagwe.
Ge moja-lefa a ile a hwa, ya ba a na mo-
ratho, gona lefa le swanets'e go ba la mo-
ja-lefa. Le yēna o ta šala a leija ka
moragō ga lehu la mmagwe mmo mohu papa-
gwe.

8195 Banna diphala. Re ya ka mothane.
Mothane wa thoka, mphatha o wa lla.
Ke molaō. O ile wa thaba ke monna
wa bogolo-golo. Monna yo we o be a na
le basadi ba bantši. A re ngwana wa
pelo o swanets'e go boloka ka peelong
ya gwe. O ile wa napa wa ba molaō.
Le ga na bjale o tha thabiwa ka mpha-
thong.

8196 Ge mothane o le gōna mphatha
o gōna. Ke gore o ka the ke wa lla.
Wa bōna mphatha o lla, di e tile ke
di namagadi pele. Bjale ka ge ba re tōa
ēta ke namagadi pele go ya lepeng ke
ga tšona. Diphala ke dipholofolo
tša go thepela ka ditšopa. Ka ba-

916

K34/82 3817

ka le we di tha mothane ka o thii.
Mphaṭha ke mothane o melago ka masodi-
nga magolo, a we a bitsiwago moru. Mo
go bolwa bolwa ka gore mo le ṭha phaṭha-
gana, go ṭhaga di llọṭse go rēma mphaṭha.

8197 Bana ba monna ba ngathagana
thōgō ya ṭsie. Monna a ka ba le basa-
di ba banṭsi; lapa le lengwe le le le-
ngwe la ba le barwa ba lona. Ka moka
barwa ba we ke bana ba monna. A go
ile gore ba ile ka malapa a bona. Ba
swanetṣe go ngathagana thōgō ya ṭsiē.
Ka baka le we ke gona ba agile mo-
ṭe wa go siya ke papago bona.

8198 Lapa la nto e nyana le ka gola ka
baka la lefa. Moja-lefa yo we wa la-
pa la lefa le le nṭsi; o ṭa gola ka ba-
ka la lefa. Mote wa gwe o ṭa gola.
Le ga a gudiṭe, khologolo nka e thii.
Khologolo ke moja-lefa yo magolo. Yē-
na ke moja-lefa wa lapa la mmagwe.

916

K34/82 3818

8199 Go ya ka meruta a še gotšwana. Mote o mogolo o khôna ke mong wa ôna. Marupi va toga re thaba ditshaka. Meruta ke gopalakana. Ge monna wa dintotšê dintšê a ka hwa, go tšoga ditopô. Ditopô tšê we ke tšona di ka dirago gore mphathae o llê. Moja-lefa yo mogolo a ka šala a dutšê le ba we a o kwana nago na bô. Mothomong rangwane wa bona a ka tšwa ka moteng. Pele ga go tšwa ka gare ga mote, o swanetšê go bega moja-lefa yo mogolo. Ke yêna yo we a swanetšêgo go mo dumella. Ka gobane tšheema tšhe re gotoga ka nyadi a še go rereša.

8200 Go bolabudišana pele ga go tšwa ka gare ga mote ke taba e boše kudu. Bjale ka barwa ba go šija ke moku maruru-bele. Mokwasa o ile a tšwa ka gare ga mote ka go bina gore khoro ya gwe ke e kholo. Le ga a ile a tšwa, ditaba e be ba begana. Ka gobane ka moka ga bona mogolo e be e le masinya.

8201 Themukhiši o ile a hwa a šiya di-
nto tše tharo. E be e le motše o mogolo ka
gobane nto e ngwe le engwe e be e na
le barwa. Maina a bathologadi: mana-
wê. Ke yêna yo we a go ntšha manna
thakeng. O be a na le barwa ba banê.
Ngwana-tholo ke mosadi wa nto ya bo
bedi. O be a na le barwa ba bararo. Wa
nto ya boraro Lehadimane. O be a na
le barwa ba banê. Ke ôna motše o mo-
golo ka baka la barwa. Makwale e be
e le moratho wa Themukhiši. O be agile
motše ka o thii le mogolo wa gwe.

8202 Nyakisiso ya nto e kholo. Ke ka lona
letsatši la thobošo. Mosadi wa nto ya pele
o ile a tšeišwa ke batswadi' ba gwe ka
dikhomo tša maata. Wa nto ya bo bedi
ka dikhomo tša khaitšedi ya gwe. Ke
ngwana wa malome wa gwe. Wa nto
ya pele e na ba motho fêla. Wa nto ya
boraro, o ile a mo tšeya ka dikhomo tša
maata a gwe. Di laudiša ke makwale.

916

K34/82

3820

Morerang wa bona wa mabapi le n̄to e kholo ba hwetsana gore ke n̄to ya bo bedi. Ka baka la gore ke ngwana wa malome wa mohu.

8203 Maina a barwa ba mohu. Go t̄a ngwadiwa a bana ba maetsibulo, ka goya ka dintso t̄ra bo mmago bona. Morwa wa n̄to e kholo Šupulugane. Ke morwa wa Ngwana-Tholo. Morwa wa n̄to ya Manaurē ke Pepere. Morwa wa n̄to ya Lehadinane ke Khuidi. Bana le baratho ba bona bja-le ka ge go ngwadiwile ka mo gōdimu gae n̄to ya gore e na le barwa ba baka.

8204 Šupulugane o ile a šupiwa go ba yēna moja-lefa yo mogolo. Barwa ba mohu e be ba khobakane gammōgō le batho e be ba le gona. Makwale o ile a bolabola ka moragō ga mokhadi e kholo e šupile moja-lefa yo mogolo. A re mohu o hwile o šile morwa wa gwe. Ke yēna yowe le swanetsēgo go šala le lebeletšē yēna. Melato ka moha ya go šiya ke mo-

916

3821

K34/82

hu mo bathong, ke yêna yo we a ta šala-
go a rêra. Le ba we mohu a go šiya a
dirile melato go bona, ba swanetšê go rê-
ra yêna moja-lefa. Mang le mang o tibi-
lê gore moja-lefa ke mang.

8205 Makwale o tšwela pele le polabolo ya le-
bake la moja-lefa. Batho ba bangwe ba
ka makala gore nka baka lang go šupiwa
ngwana wa nto ya bo bedi. Le bona barwa
ba mohu ba lapa la Manawê. Le the ke
la makala ka moka ga lena. Nto e we
ke ya the tina-mollô. Mang le mang bjale
o kwile gore go beiwile morwa wa nto e
we ka baka lang. Ka moka ba ile ba
le boga ka mokhwa o we ba dirilego ka
ôna.

8206 Matshaku wa go šywa ke mohu. Tabaya
tšhupô ya moja-lefa yo mogolo e feditê,
bjale ba têna matshakung. Mohu o be a na
le lešaka la dikhomo le dipudi. Ka ša-
keng la dikhomo lesome la dikhomo le
dikhomo tšê ntabe. Dipudi masome a

916

K34/82

3822

mabedi le dipudi tše pedi. Ke ôna mo-
thahu o we wa go šiya ke mohu.

8207 Kabaganyo ya mothahu. Mothahu
ona o ngodiwilego ke ôna mašaledi a me-
dirong ya paloko ya mohu, morogô wa ba-
emedi gammôgô^{le} thobošo. Ntšo ya bo mo-
ja-lefa yo mogolo ya hwetsana moabê
wa dikhomo tše ntabe le dipudi tše di
phethago menwana mmedi. Moabê wa
ntšo ya manawê, dikhomo tše thauano le
dipudi tše šupago. Ke ntšo ya boraro le
yôna e ile ya lekana le ya manawê
ka moabê. Methahu ya mafai mafiša ka
moka e tša reniwa ke moja-lefa. Ka mo-
ka ga yôna ke ya moja-lefa. Modirôwa
kabaganyo ya mothahu wa fêla.

8208 Lefate le leswa le tiya ka la bota-
la. Theema the the ile tša thaba ke ma-
lame wa moja-lefa yo mogolo. O wa bôna
matogolo, lehono ke wena leithô la ba-
tho ba. O dutš'i legatong la mohu papa-
go. Ka moswana re a boya, re tšilo bo-

916

K34/82

3823

Ioha wena. Ke wena yo mogolo ka molaō
 fêla ka matswalong yo mogolo ke rangwa-
 ne wa go. Ke yêna papago yo we a go bo-
 ntšhitšego letsatsi. Melaō ka moka ya go
 tswara motse, o ta e hwetsana go yêna.
 Ka baka le we, mothomong o ka phela ma-
 tsatsi nyana. Ke moka a fetša mantšhi
 a gwe.

8209 Peperere o ile a tšwa ka gare ga motse
 le bongwanabōa. Ke yêna motseta wa mo-
 ja-lefa yo mogolo. Ka lapeng la mmagwe
 ke yêna moja-lefa. A ka a tšwa ka
 nyadi, o ile a laêla rangwane wa gwe
 gammôgô le moja-lefai. Bona ba ile
 ba nyaka go tšeba molato o o mo tšoa-
 go. Empa a ka a bolêla molato.

8210 Dipolabolo tša batho di a tswenya.
 Foriale ke rangwane wa bona. Ge a
 riale o botša moja-lefa yo mogolo.
 Ke gore banna ba lelako la bona ba
 swanetše go tša go kwa mantšhi a gwe.
 Ka moswana ba ka tšoga ba go rara

916

3824

K34/82
ka ditaba. Ba ile ba mo fetola ka
gare taba ya go e ya kwala, bjale e
ya ^{re}imela. Nyepo e re ntolê e ya tse-
fa, ntweše e a baba.

8211 Moja-lefa yo mogolo a bega banna taba.
Le bitsitše ke nna ka baka la mantšu a
ya morwa re. Ke kwa a re o nyaka go ntshi-
ela matopa. Ke mmutsisitše gore molato
keng. Bjale o re molato a o gona. Le
nna nkešu ke ke ke fapana nae. Ke
yona taba e we le bitšetrwago yona. Le
yena motugi ge ba mmutsiša, a no bola-
bola bjale ka pele. Ba re motho a thibe-
lwe tšefate. Ke ge ba moldkolla a
e tšwa ka gare ga mote.

8212 Nkhwidi a ya a dula ga wa gwe
mmoto. Ka lona letsatsi le la la khobaka-
no ya banna, a napa a nyaretša lentšu
la go tšoga. A ba ka ba mo thibela. Ke
ge le yena a tiya tšu gwe dintlo le
baratho ba gwe. Makwale o ile are
a di ile go ya ka meetšana ke tša

916

K34/82

3825

šaka ka le thii. A re nna nka the ke
ka togêla ngwana wa mogolo wa ka. O ile
a šala a dutšai naê maruping. Mphatša o
ile wa lla. Ba rêma mafate a ôna ba
aga mêtê.

8213 Peperere le Nkhwidi ba bega šupulugane
taba. Le ge ba ile ba ya ka me botwa-
na, ditabeng e be ba gathana. Ge go-
na le taba e we moja-lefa yo mogolo
a nyakago go e rêra, o be a ba bi-
tšä gore a tē a rerišane nabō. Bo-
na ge ba na le taba e e ba imēlago,
ba mmitšä goba ba ya kowa khorong
ya gwe.

8214 Konanang tšä go ja, ditaba le botšä-
ne. Ge batho ba ile ba palakana, go bui-
~~ma~~ ma kudu go bitšetsäna tšä go ja. Dita-
beng tšona ba swanetšê go bitšetsäna.
Go bjale ka ditaba tšä monyalo, ba bi-
tšana. Lehu a le tibji, yo mongwe o wa
hwa yo mongwe a šala. Ba di-rela gore
ge thalano e ka ba gona, mošadi o tšä

šala a di bōna. Rangwane wa moja-lefa
o ile a hwa a dutš'i le moja-lefa yo mogolo-
mafellō.

8215 Moja-lefa wa n̄to e nnyana, a ka
hwa, a šiya morwa, morwa yo we ke yē-
na yo mogolo. Moratho wa mohu ke yēna
yo we a ta tšeyago legato la mohu moja-
lefa. Ke yēna yo we e ta bago moja-lefa
wa n̄to ya mmagwe. Ge lapa la mmagwe
le na le lefa, lefa le we ka moha ke
la gwe. Morwa yo la wa mohu moja-lefa
a ka the ke a ja lefa, o ta ja lefa
la lapa la mmagwe. Moratho a ka ba
le basadi ba bantš'i ka baka la lefa la
n̄to ya mmagwe.

8216 Rangwane a ka togēla ngwana wa
mogolo wa gwe ka morago ga mo a gudilē.
Go gola ga monna ke go tšeya mosadi.
Pele ga gore a tšwe ka moteng, o ta thō-
ma a bolabola le ngwana wa mogolo wa
gwe. Ge ba ile ba o kwana, ke gona a
ka tšwago ka gore ga motē. Kudu rangwa-
ne a swanēla go šielā ngwana wa

mohu mogolo wa gwe matopa. Ge kwano e the gona, gona ba ka palakana. Ge rangwane a e tšwa ka moteng, morwa wa mohu moja-lefa le yêna o swanetše go toga.

8217 Marupi re toga re thaba dithaka. Mogolo a khuduga moteng, yo monnyana le yêna o swanetše go khuduga. O ta ya a nyakêla ya gwe ngaka, ya ta ya mo agêla mote wa gwe. Rangwane le yêna o agêla ke ya gwe ngaka. Di ile ka meetšana. Fêla ga gona le taba ba bitšana. Bana ba khaka ba bitšana ka meludi. Ke moha ba gathana ba rêra taba ya bona. Moja maruping ke moha ba yo lema. Mongwe le mongwe o lema thetša tha nto ya gwe. Mafellô a ditabar tša temana ya bobedi.

Temana ya 3: Lefa la nto e nnyana...

na...

8218 Monna o tšeya basadi ba bantši. Ba le basadi ba we a ba e ka go lekana.

916

K34182

3828

Dinto tša bona di ya ka go latêlana ka go tšeiwa ga bona. Gare ga dintō tšewe gona le ntō e kholo. Bjale dintō tšewe di e latêlago ka moka ga tšona, ke dintō tše dinnyana. Empa ntō e ngwe le e ngwe e na le lefa la yōna.

8219 Kabaganyo ya lefa ke monna. Monna a ka fa ntō e ngwe le e ngwe moabê. Gantši moabê o fiwa ngwana. A ka šupa ngwana khomo goba pudi. A mmo-tše gore ke yago, o dišê e tša go tswalla. Ge a ile a fa morwa wa ntō e kholo, ka moka barwa ba dintwana tše dinnyana o swanetšê go ba fa. Go fiwa bana ba maletsibulo.

8220 Molaudi wa lefa la barwa. O fa barwa ba gwe, a nyaka go bōna yo we a nago le letsogō le le nago le mařha-tšê. Molaudi ke yēna mong papago bona. Ka moragō ga mo a hwile, ke gona morwa a ka šalago a laola. Ge a ile a fa ngwana yo mōnyana, ke tša gwe

916

3829

K34/82

ka go-bane o filwê. Mogolo wa gwe a swanêla go mo amoga. A go ke gofudiwa touna ka botelele. Ke gore e na le mong wa yôna.

8221 Monna a ka fa dintso tša gwe lefa. Ge lebaka le dumêla, a ka abêla dintso tša gwe lefa la gwe. Ba gona ba we ba dirago ka mokhwa o we. Ga še batho ba bantši ba we ba dirago ka mokhwa o we wa go abêla dintso tša gwe. Kabaganyo ya lefa e šala e a baganya ke bašadi. Ba tšhaka gore dintso tša bona di ka ba go tšela. Ka gobane mo a bôna gore khomo go-ba pudi e la a filwego, e tswaletše, monna o swanetše go hwa, gore a šalê a laola.

8222 Moabê wa nto e ngwe le e ngwe, a wa swanêla go fapana le lapa la ôna. O emetše yôna nto e la a go e šupa. Le ge a nyaka go šumiša, o swanetše go šumiša ga na ka

916

K34/82 3830

koma lapeng le la. Bjale ka ge di laola
ke yêna mang monna, ge a ka fapantšha
malapa. Ke moha ditopô di a tsoga. Ka
moragô ga ditopô ke boloi. Lerapô di-
mpjeng le lathešë ke mang. Ke lathe-
šë ke yêna monna ka noši.

8223 Maselo o be a na le basadi ba ba
bedi. Mosadi wa ntō e kholo mathoke. Wa
ntō ya ba bedi manyole. Monna o be a
na le^{le} šaka la dipudi. Molaō ke go
bolaēla^ā pudi ka lapeng le legolo. Monna
a swanēla go bolaya pudi ka lapeng
le le nnyana, ka baka la gore a ka
ba a fenala lapa le legolo.

8224 Lapa la mamoratuwē. A go ile
go tšeya basadi, mamoratuwē o swane-
tšë go ba gona. Pudi ge e bolailwē, e
jêlwa ka lapeng le legolo. Mofati wa
mala ke mosadi wa ntō e nnyana. Ke
go apeya go apeya yêna. Ke go tsola
^{mala} mabala go tsola yêna. Molaō ke gore
ke malata. Bjale mosadi wa lapa le

916

K34/82

3831

le'nyana e be e le mamoratwê. Monna
o duma go bolaêla pudi ka lapeng la
mamoratwê. Molaô a o dumele.

8225 Monna a thôma go fa ntô e ngwe le
e ngwe tha yôna. Basadi ke batho ba
go t̄eba molaô. Ba gana fêla ge ba ka
arošwa molaong. Mala a pudi a peiwa
ke ntô e nnyana. Goba go thabilwe kho-
mo molaô ke ôna. Ntô e kholo ge e dirile
bjala, ke ntô e'nyana e we e swanetsê-
go go t̄hota. Le go phaka diphithô go
phaka yêna. Wa ntô e'nyana mo a dirile
bjala, o swanetsê go soma wa ntô e kho-
lo. Monna o ile a fa mosadi yo mogolo
puditsê pedi. Le ntô e nnyana le go-
na o ile a dira bjale.

8226 Dipudi t̄ša go fiwa dintô t̄ša gwe.
O ba file pudi ya phôkô le t̄hadi. Ba
ile ba le bogae. Le ge a file dintô t̄ša
gwe dipudi, di be di t̄hale ka fathega
taolo ya gwe. Dipudi t̄šê la a go ba
fa di ile t̄ša tswalla. T̄ša go mo šalla

le tšona tša twalla.

8227 The tšhōwana tša tšenella dipudi.
The tšhōwana ke bolwetsi bja dipudi.
Bolwetsi bja gona, a e babji. Wa o-
kwa e re mme e dikuluga, ya
wa fathe ke moka e huile. Ke bjona
bolwetsi bjo we ba bu bitsago tše tšhō-
wana. Bja tšena dipudi di fêla ka
lešaka. Bja le dipudi tša masele di ile
tša tšena ke bolwetsi bjo we. Dipudi tša
gwe le tša manyole di ile tša hwa
ka moka. Tša mathohê go ile gwa
hwa pudi ka e thii. Ka šakeng go ile
gwa šala tša ntšo e kholo.

8228 Ditopō di ile tša tšena ka gare ga
moše. Ditopō tša gona ke gore mosadi
wa ntšo e kholo o loile dipudi tša bona.
Ba riale ka baka la gore tša ntšo ya
gwe a tša hwa. O ile a re a re tšwe-
ng ro tšama re o-kwa boloi bja ka. A
ba ka ba dumêla go tšwa. Ditopō tšo-
na tša tšwêla pele. Monna o šala

mantšū a Manyole moragō, ka go bone ke mamoratwê.

8229 Butswadi ba Manyole ba rola tše rwa-
lo. The rwa lo ke tša go butšiša mokho-
nyana wa bona khomo ya tswetši. Monya-
long wa gwe o ile a šalla ke khomo ya
tswetši. Barwadi ba be ba rwele magapa
a tšhaano. Ba fitša ba mmotša mantšū
a we ba runilwego ka ôna. Malaô ke
gore barwadi ba swanetše go tšhabêla
barwadi ba bjala pudi. Dipudi tša nto
e we di huile ka moka ga tšona gammô-
gô le tša monna. Monna o ya go bala-
bala le wa nto e kholo.

8230 Mathoke o gana le dipudi. Monna a
re ga mosadi, go tše tše-rwala, ba re
ka tšhona ba tšilo rêna khomo ya tswetši.
A re ke malaô wa bagologolo mogatsaha.
Go diyo tšhoka yōna khomo o be o swa-
netše go ba fa. Bakeng tša khomo e we
ba e rêraga, ke tša ba fa lentšū. Bjale
ke khopêla putšanyana ya go tšhabêla

barwadi ba bjala. Mosadi a re boloi bja ka bo fedile ka mokhwa mang. Ge uhe dipudi ke tsä n̄to ya ka ke a gana.

8231 Tswala banneng a e faretwe. O ile a bitsä banna ba gabô mabapi le the-rola. Bjale o ile a re go kwa gore mosadi o wa gana, a bôna gore go diya lešata gona le baeng ke phōšō. O ile a bitsä banna ba la ba gabô. O ile a ba thalōšetsä ka mokhwa o we a ilego a fa dintō tsä gwe dipudi. Le ka mokhwa o we dipudi di ilego tsä hwa ka gona. Le ka mokhwa o we a fapanago le mosadi wa gwe. A fetsä ka gore a ke nyake go tšeya ka wele, ke ~~tsä~~^{nyake} ka go tšeya ka kwano le yēna.

8232 O ile a mo loholēla pudi. Ka moragō ga mo monna a feditšē go bolabola, ke moka banna ba rapēla mosadi. A baka ba nyaka go kwa mantšū a mosadi. A re nyake go kwa mantšū a go, ka baka la gore monna wa go a tšee ka manganga. Ge a be a tšeya ka manganga, gona

916

K34/82 3835

e be re ʒa nyaka go kwa. Mosadi a re
ke a le kwa. O wa dumela go ʒa bu
iša pudi. Ba ile ba gafela monna. O ile
a re ke ʒa e buiša. Ke moka a dira
gore a khethe e a e bōnago. Ke moka
a khêtha, a ya a bolaela barwadi ba
bjala.

8233 Monna a kwa. O ile a na kwa a ʒhe-
šu a mmušetša pudi. Ga go motho yo we
a swanetsêgo go marena mo rera. Le yêna
mosadi a na maata a go mo rera. Ka
moragô ga lehu la gwe, lapa le legole la
šala le laola thoto e la ba go fiwa
ke mohu. Ke lefa la mothologadi ka
gobane o ile a fa ke monna wa gwe
a ʒha phela. Mafellô a taba.

8234 Morwa yo mogolo wa n̄to. Ge monna
a ile a fa n̄to e ngwe le e ngwe lefa, bjale
ka ge a ka fa n̄to engwe le e ngwe khono.
Ka moragô ga mo monna a hwile, n̄to
e ngwe le engwe e ʒa šala e laola mo-
abê wa yêna. Barwa ba maetsibulo ba

916

K34/82

3836

ka the ke ba laola. Ba ka šala ba laola
ge bo mmago bona ba hwile. Gona lefa
le we le lebane morwa yo mogolo wa ma-
etsibulo.

8235 Phapanō ya barwa ba moradi: Ge pa-
pagō bona a hwile, ba šetše le mmago bo-
na. Bjale barwa ba šala ba fapana. Ka
baha la gore a ba kwane, ba swanetsē goya
ka me boto. Mmago bona o swanetsē go
dula le morwa yo monnyana. Ke molas wa
bakhokolo, a ba nyake go dula le morwa
yo mogolo. Ge a na le barwa ba bararo
goba ba ba tšhano. Morwa wa botšofadi
bja mmago bona, o bitšwa lekhōthwane.
Bjale ge ba ka palakana ka meete, mma-
go bona o swanetsē go dula le lekhō-
thwane.

8236 Moabê wa go fiwa ke mohu monna
wa gwe. Moabê o la a go fiwa ke mohu
monna wa gwe, o swanetsē go dula na-
ō kowa moteng wa lekhōthwane. Ka mo-
laō wa mmagō bona, ke moka ke wa

916

K34/82

3837

lekhôthwane. Ka moragô ga lehu la
mmagô bona, ba swanetsê go di gafê-
la moja-lefa. Ke yêna yo we a swa-
netsêgo go fa moratho wa gwe moabê
ka baka la gore o be a di diša.

8237 Thoto ya dintu tsar monna wa basadi.
Thoto e ke ya basadi, ba file ke monna
wa bona. Thoto e bjale ka e: Ma-
tolo le mašala. He bakeng la khale mo
go tša lwea dintwa, mabêlê a be a bo-
lokwa ka di leteseng. Mahudu le mese,
mahô le mafethô, dišego le methipô, di-
xoto le dirotwana, malokwa, ditelo, di-
nkhô le dipitša le meribjana, magapa, di-
khêrô le digô, malwala le ditšhilo, mathê-
lô le ditshaana, methôtô le dikaparô.

8238 Thoto e e ngodilwego ka mo gôdimu, ke
ya dintu. Mphe mphe e ya lapiša nto e
khôna ke tša yôna. Go bjale ka nkhadimê,
e ya tswenya metho o khôna ke tša
gwe. Nto e ngwe le e ngwe e swa-
netsê go hwetšôna tše tšhengwe le

916

K34/82 3838

the thengwe tha dithoto tše di ngodilwe-
go ka kowa moragô.

8239 Mahô le mafêthô, dipitšô le meribjana,
dikhêrô le digô, dithaana, metšôtô le di-
tšhilo. Dila tše di swanetšê go nyakêla ke
bona beng basadi. Di a rekišwa ke ba
we ba nago natšô. Ge motho a na le di-
khogo, o wa rêka. Gaba ke mabêlê. A ba
thaole. Go bjale ka magogô, le ôna ka ma-
belê o wa rêka. Fêla ge monna a ka le-
ka a rekêla mosadi yo mongwe, ba ta
nyaka gore ka moka a ba rekêlê. Ditšhi-
lo ba topa ka noši ka dindkeng. Dithitêlo
tšona ba ya ba ditopa nokeng ya Jepelle.

8240 Malwala, a nyakêla ke basadi ka
dindkeng. Bjale mo a le bone, o batšô mo-
nna wa gwe. Mosadi o swanetšê go dira
bjala. Monna a rapê batho ba go ma rwa-
-dišô. Ge a na le dipholo gona a kaya
a goga ka tšona. Mahô le mafêthô ge
monna a khôna go-bêta, a ka bêtêla
dinto tšô gwe ka moka. Ge a tha khone

916

3839

K34/82

ba swanetsê go rêka ga ba-beti. Khogo ke yōna le mabêlê. Dithaana. Molugi wa tšona o khōna go loga le mathelo. Le tšona di rekiwa ka dikhogo le mabêlê. Jê la monna mo a khōna, o swanetsê go logêla dintō tša gwe pele ga mo a tšama a bapatsā.

8241 Thoto e ntšī ke morwalo wa monna. Monna o swanetsê go rêkêla basadi ba gwe thoto ya ntō. O swanetsê go enetsā dintō tša gwe ka moka. Nkudimê e ya tswenya matho o khona ke tša gwe. Ke nnete e a tswenya.

8242 Thalošo ya tšema tše nkadimê. Mosadi a ka ya ga moradi yo a nago le lehudu, a fitša a adima. Ke moka mong wa lona, a re, o ka no tša wa le tšeya le baka la mo o nyaka go tšeta. Moadimi o nyaka go tšoga bošego a tšetê, ka baka la go tšhaba letšatši. Mong wa lehudu o wa lešumiša. Ge a re o tšeya lehudu, ke moka mong wa lona o re

916

3840

K34/82

a ka di teba gore bana ba enne ditsho-
ro tša bona. Ba ta re mo ba thitile ke
moka ba go fa. O swanets'e go goma a
boel'e malaong. Ke mokhwa o we nto e
ngwe le engwe e swanets'ego ke tša yōna

8243 Ditshoto tša dintō. Monna mo aile
a fa basadi ba gwe ditshoto tša dintō,
ke moka o ba file. A ka the ke a
goma a ba amoga. Di laola ke bona
basadi. Dinthō tša mabjula, ge motho
a tlo adima, goma mosadi o swanets'e
go bega monna. Ba swanets'e go kwa-
na ge ba mo adima, ka baka la gwe
ke the bjana the thegolo. Ge mosadi a
ka thala, o swanets'e go togela thoto.

8244 Thoto ya mosadi wa go thala. O
ta e šiya e dutš'i ga na kowa lupeng
la gwe. Thoto e we e ta boela ma-
trogong a monna. Ke moka e ta ana
yēna monna. A ka the the fa basadi
ba gwe. Ge a ka tšeya mosadi wa
go thiba yola, ka moka ga yōna o

916

K34/82³⁸⁴⁻¹

ṭa gafēla moradi yo la wa go dula ma-
dulong a moṭhadi. Ge a ṭha tšeya moradi
wa go thiba yo la, aowa ka moka ke
ya ~~mo~~ monna.

8945- Ge moṭhadi a šilē bana, gona o
swanetšē go fa bana ba gwe. Go bjale
ka ge nke o hwile. Dinkhō tša mabjala
ge a nyaka a ka di gafēla morwa wa
gwe yo mogolo. Ge a ṭha rate di ka
fo dula ka leina la gwe. Morwa wa
moṭhadi a ka fo šala a di šumiša ka
moragō ga lehu la papagwe. Ke diṭha-
pō tša go šiya ke mmagwe gammōgō
le papagwe. Di mo lebane ka gobane
o be a filē nṭo ya mmagwe.

8946 Monna mo a ka hwa, dilo kamo-
ka tšē we a gofa basadi ba gwe, a di
tušiwī. Ke dikabēlō tša bathologadi; ke
bona ba we ba ṭa šalago ba di šumi-
ša. Moṭhologadi yo mongwe le yo mongwe
o laola moṭhaku gammōgō le thoto ya
go fiwa ke mohu monna wa gwe.

Thoto e we e t̄ha lewego, ke t̄sona di bja-
-na t̄ša lapa. Di bitšwa mathe dithapō.

8247 Lehu a le khethe mosadi le yēna
o wa hwa. Ge mosadi a ka hwa, goba a
hwa pele ga monna wa gwe, dithapō ka
moka t̄ša n̄to ya gwe di bokellwa ka
gare ga n̄to ya gwe. Ge a ile a hwa
pele ga monna wa gwe, di ēmēla mo-
sadi wa t̄he bula-n̄to. Ke yēna yo we
a swanetšego go t̄ilo šumiša dithapō
t̄ša go šiya ke mohu. Monna a ka t̄he
ke a di abaganya.

8248 Dithapō di šumišwa ka morago ga
t̄he. Ke ka morago ga t̄hobošo ya mo-
hu. Dithapō-nyana t̄še di-nyana, t̄sona
di ka abēlwa bana ba mohu le bongwana-
bō mohu ba t̄hetshadi. Dithapō t̄še dikho-
lo, di swanetšego go fiwa moja-lefa ya mo-
golo wa n̄to e we ya ba mohu. Ke yēna
yo we a swanetšego go ba mang wa t̄so-
na.

8249 *Thokofalo ya the bula-nto.* Mokho-nyana ge a ka re o boela ga makholo wa gwe go nyaka mosadi wa the bula-nto, ba ya ba maganêla go mo fa the bula-nto. O ta hwetsana e le gore monna o diyo bolaya mosadi. Ka baka le we ba ka the ke ba khôna go mo fa the bula-nto. Dithakola tša gwe a swanetsê go di isa ka khomo goba pudi. O be ga ba ga makholo wa gwe gore ngwana wa bona o hwile. Dithakola tše bjale ka di aparo le dithamô. Dithamô ke dipheta le maseka. Le ge ba ka the ke ba mo fa mosadi wa the bula-nto, dilo tše we ba swanetsê go di amogêla. Ba ta molatolê la ~~ma~~ a boya la bo bedi go tlo nyaka the bula-nto.

8250 Ge mosadi e be e le moapa, dithapô tša gwe, a ka dira ka tšona ka makhwa o a ka khônago. O dira ka tšona ka makhwa o a ka khônago ka baka la gore ba ga makholo wa gwe, ba gannê le the bula-nto. Kudu di swanetsê go leta

mafora. Basadi ba bagadikane gantsi a ba ke ba dumela go di tšeya ka baka la go tšaba le epana. Khwara ke ya monna. A ka re mo a hwile, moja-lefa yo mogolo a šala a di tšeya.

8251 Moradi wa go hwa ka moragô ga monna wa gwe. Dithoto tša lapa la gwe di swanetsê go abagana ka bana ba gwe. Ditshola tšona ke molaô wa gore ba di iše go batswadi ba moku. Jêla thoto ya lapa yôna a ya swanela go tšaga. Ke thoto ya bana ba gwe. Moja-lefa yo mogolo le yêna a na molaô wa go di tšeya. Tša go lebana moja-lefa yo mogolo wa ntô e kholo, ke tšê we a go di šiya a tšetu a di abê.

8252 Manyalô a dikhaitšedi tša moja-lefa wa ntô e nnyana. Dikhomo ka moka tša manyalô, di taolong ya moja-lefa wa ntô e nnyana. Ke yêna mong wa tšona. Moja-lefa wa ntô e kholo, a na molaô wa go di laola. Ge moja-lefa wa ntô e nnyana-

916

K34/82

3845

na a na le baratho ba bathankana, o
tamegile go ba tšeiša basadi, ka go-
bane ke yêna papago bona.

8253 Moja - lefa wa n̄to e kholo. Yêna o ja
lefa la mohu papagwe gammôgô le la n̄to
ya mmagwe. Go malapa a mannyana
a we a nago le barwa ba ôna, a na mo-
laô wa go tēna ka gobane a na le be-
ng ba ôna. Ke ôna molaô o we. Morwa
yo mangwe le yo mangwe wa n̄to e nnyana,
o tamegile go tšeiša baratho ba gwe
basadi. Ke moka o ta šala a ija maša-
ledi ga boṭe. Le yêna moja - lefa wa
n̄to e kholo o tamegile go tšeiša bara-
tho ba gwe basadi.

8254 Dikadimš goba dikoloto. Lapa a le
ji lengwe. Monna a ka bōna lapa le le-
ngwe le-lapa. Ke gore le the na tša goja.
A ka tšama a kolotēla lapa le we. Ge a
ile a hwetšana the koloto, o swanetše go
bega mang wa n̄to, gore ke tōo kolota the
gore ga mokete. Ka thelo the o swane-

916

3846
K34/82

tše go tšhella bana tšhela. Mothomang ntšo e ngwe a e na tšhelo. Bjale a ya a e a dimela tšhelo tšhe we. Ka moragō ga kadi-mō tšha tšhe boēla. Ke mōka tšhe annē yōna ntšo e la.

8955 Boya khomo ke bo boya khomo. Taba e ya boya khomo ke bo boya khomo, e bolwa bolwa mabapi le dintšo tša monna. Ke ge ntšo e ngwe e ile ya dumala lefa. Go dumala ga lefa e le go: tšhoka tšhari ya baretšana, e no ba le tšhari ya batšhankana. Bjale ntšo e ngwe ya ba le lefa. Monna a ka kolota dikhomo tša lapa le we a tšeiša barwa ba lapa la go tšhoka lefa.

8956 Monna mo a ka hwa a šiya melato. Melato e we a e diilego ke melato ya go le-bana malapa. Ka baka le we lapa le we a go dira molato ka baka la lona, ke lona le we le swanetsēgo go šula le lefa molato wa go šiya ke mohu. O lifiwa ke moja-lefa ya mogolo wa ntšo e we. Moja-lefa

916

K34/82

3847

wa n̄to e kholo le yēna o lefa molato ya la-
pa la mmagwe. A ka t̄he ke a khōna go le-
fella lapa la mmaga magwe.

8257 Mohu a ka kolota t̄helo n̄to e nyana, t̄he
tswanetšē go boēla lapeng la bo t̄hona. Thōkō-
mêlō ke gore o kolotetšē e fe n̄to. Ge go
hwetsane n̄to e we a e kolotetšēgo, morwa
wa n̄to e we yo mogolo o swanetšē go butsiwa
molato. Ke yēna yo we a swanetšēgo go šala
a lefēla n̄to e we mohu a go šiya a dirile
molato. Ge a na le dila t̄ša go lefa, a ka na-
pa a lefa ka lona le baka le la ba mma-
tšago molato wa n̄to ya mmagwe. Ge di t̄he
gona, a go molato o t̄a di bōna a lefa.

8258 go bjale ka dikoloto t̄ša boya khomo
ke bo boya khomo. Morwa yo we papagwe
a ilego a mo kolotēla dikhomo t̄ša
go t̄heya mosadi bjale papagwe a kwa
a t̄hešū a lefelē n̄to ya dikhomo, o
swanetšē go šala a lefa. Mo tabeng
e, o lefa ka mothekō wa manyalo a
baredi. Ke baredi ba mosadi yo la ba

916

K34/82

3848

ilego ba mo nyala ka dikhomo tše la tša go kolota.

8259 Boya khomo ke bo boya khomo ke botšupja. Ke gore ka molaō wa bona ba-golo-golo, dikhomo e be ba tša di boetše. Fêla morwa yo we a tšerego mosadi ka dikhomo tša go kolota ka boya khomo ke bo boya khomo ke le thupja. Go ngodiwa gore ke le thupja ka baka la gore a swanêla go bekêla mosadi ka lapeng la mmagwe. O swanetše go bekêla ka lapeng la mong wa dikhomo. Ke moka o swanetše go dula le mosadi ka gona. Mmagwe a la ole tšelo, go laola mong wa dikhomo.

8260 Botšupja bo no diriwa le ge monna a tša phela. Morwa yo we o tša lokologa bo-thupjeng ka moragō go lehu la nto ya dikhomo. Ke gōna mmago morwa a ka khōngō go šala a ija tša lapa la morwa wa gwe. Fêla nto e we ba go kolota dikhomo e na le morwa, moja-lefa e tša ba yēna morwa yo we. Yēna o tša

916

K34/82 3849

na humela ke malaō^w a mosadi. Ke mokhwa
o we, dikhomo di gomago tša lifiwa. Ka
baka la gore mosadi a še wago, ke mosadi
wa mo adima. Moredi wa gwe wa ma-
thômō o re go nyadiwa, ke moka ba boe-
tša dikhomo lapeng la tšona. Ke mo we ba
re go boya khomo ke ba boya khomo. Ke gona
le bona ba boetsa maoto moragō. O luku-
lugile bothupjeng.

8261 Ge morwa a tha lefa dikoloto, dipa-
pano di ka the fêlê. Monna o laeya mosadi
ka mokhwa o we a nyakago gore a dirê ka
gona. Bjale mong wa dikhomo o fekaganya
ya gwe melaō. Bjale mosadi o swanetšê
go kwa melaō ya mong wa dikhomo. Ka
gona mo we monna a ka the ke a khō-
na go phidisa le mosadi.

8262 Mathepa a dikhomo tša ka. Mong wa
dikhomo a tha rakisa gore dikhomo ba
ile ba kolota. O ta kwa a re o swane-
tše go o kwa nna, ka baka la gore o tšê-
rwe ka dikhomo tša go-nya ke nna.

K34/82

Le ge ba ka fapana, taba ya bona ya baya ya khorong, ba khoro ba swanetsê go êna le mong wa dikhomo. Ba t̄a mmot̄ša gore mosadi a t̄e wago, ka baka la gore dikhomo t̄ša go mo t̄šya a di t̄we nt̄o ya mmago. Ke mosadi wago fêla ga o le naê ka gore ga nt̄o.

8263 Batho ba khale e be ba ena le dipelo t̄še ditelele. Ke gore e be ba khotella boima bja go laola ke mmago mongwe ka baka la dikhomo. Ka baka la khotello ya bona, mong wa dikhomo o be a e ba a hwa, ke moka ba t̄ala ba dulegile. Metheng ya bo le hono ba phakisa ba boets̄a dikhomo ga mong wa t̄šona. A ba letele gore a be le ngwana, ba boets̄e ka m̄nyalo a gwe.

8264 Mokobô o ile a hwa a t̄iya dint̄o t̄še ntabe. Nt̄o e kholo e be e na le bana ba bathankana le basetsana. Nt̄o ya bo bedi le yōna e na le bathankana le basetsana. Nt̄o ya bovaro le yōna bathankana le basetsana. Nt̄o ya bonê bathankana fêla. Nt̄o ya ^{bathankano} ~~bane~~ mosetiana le bathankana. Nt̄o ya bo ntabe

basešana fêla. mafellô ya hwetsana ngwana wa mothankana. Ke lekhothwane la n̄to ya bo ntabe. Mokobô o ile a hwa a gudilê. O ile a t̄seiša barwa ba gwe.

8265 N̄to ya bonê e be e na le bana ba ba-
thankana fêla. O ile a bolabola le n̄to ya bo
ntabe mabapi le go t̄seiša morwa wa n̄to ya
bone mosadi. Mosadi o ile a o kwana le monna
wa gwe ka boya khomo ke bo boya khomo. Ke
moka a t̄seiša morwa wa n̄to ya bonê mosadi.
O ile a hwa mokobô a šiya mosadi yo la wa
morwa wa gwe a na le ngwana wa moseša-
na.

8266 Gwa badiwa Kadimô ya dikhomo. Ka letša-
t̄šê la thobošo ya mohu go ile gwa badiwa
melato e ya go šiya e divile ke mohu. Ba re
go n̄to ya bonê, mohu o ile a šiya a kolotile di-
khomo t̄ša n̄to ya bo ntabe go t̄seiša morwa wa
go mosadi. N̄to ya bonê e ile ya dumêla. A
re ke nnete, le gana le hono morwa wa ka
o dutšî ka gôna lapeng la n̄to ya bo ntabe.
N̄to ya bontube ya re o dutšî ka lapeng la
ka ka baka la dikhomo. Mo a ka mphadi-

khomo tša ka, a ka no tša a dula ka lapeng la go. Banna ba ile ba khala basadi. Ba ile ba homola go šupetsana ka menwana. Ntong ya bo tšhaana, mohu o ile a e kolotela khomo go nto ya boraro ka baka la tala.

8267 Wa ba wa tala o wa tala, wa ba wa tšhego o hwa nayô. Nto ya bo tšhaano e be e na le ngwana wa moetoana. O be a nyetsê dikhomo di eme ka lešaka. Ba dirêla gore di tswa llê pele ka gobane o no ba le moredi ka o thiri. Morwa wa gwe o tša tšeya mosadi tša tala, ke moka moratho a tšeya wa gwe ka tšona. Ge e le morwa wa maetsibulô o ile a tšeiša ke mohu papagwe. O ile a napa a ntšha khomo a fa mongwa yôna. Ke moka molato wa fêla.

8268 Morwa wa nto ya bonê a tala a rwele molato ka mageša. A ka a nyaka go phakiša a lukhulugile bothupjeng ka baka la baratho ba gwe. Moredi wa mosadi wa gwe o ile go nyadiwa, a tšeiša moratho wa gwe mosadi. O ile a o kwana le nto ya bo ntabe. Ke moka mosadi yo la wa

n̄to ya bo ntabe a re go lukile, o ka mo tšeiša mosadi. Ke ge a tšeya dikhomo a tšeiša moratho mosadi.

8269 Mosadi wa moratho a behêlwa ka lapeng la mogolo wa gwe. A gwa ka gwa ba le pelaêlo. Ba ile ba gahana le n̄to ya bo ntabe ka baka la go nyaka go laola le n̄to ya moratho. Moja-lefa wa n̄to ya bonê, a re o laola lapa la ka fêla ge e le lapa la moratho waka, molaudi ke nna. N̄to ya bo ntabe ya re lenyane. Ke gore o wa gana, ore ke mathepa a dikhomo tša ka. Ka moka ga ôna ke malapa a ka. Taba e ile ya imêla morwa wa n̄to ya bonê.

8270 Go bolabola go ba ka diji. Moja-lefa wa n̄to ya bonê, a ya go bolabola le bo makholo wa moratho wa gwe. Ke a thaka bo makholo, ke thakêla kôma ya thêma êtaêta. Ke tšeišitšwe mosadi ke mohupapa ka dikhomo tša go tšwa n̄to ya bo ntabe. Bjale mosadi o bile le ngwane. O ile go nyadiwa, ke ge ke di fitiša

ke t̄ilo nyalla moratho wa ka moredi wa lena. Bjale n̄to ya bo ntabe e nyaka go laola le lupa la moratho wa ka. Ke t̄ile go koiota dikhomo ba ga mukholo, ke nyaka go ntšha n̄to ya bo ntabe ka lapeng la ka. Dikhomo t̄ša lena ke t̄a di buiša. Le rena re t̄ha šala re bolabola, re t̄a go fetola. Ke moka a goma a boēla gae.

8271 Morêrô wa taba ya mokhonyana. Le bona ba ile ba šala ba bitša ba gabo. Ke moka ba ba begēla mantšū a mokhonyana. Ba bangwe ba ile ba re, o swanets̄e go kolota go ba gabō. Bjale buntšī bja batho ba re, ke nguana wa rena. Ge dikhomo di le gona mo feng. O t̄a re fa ke nguana wa rena. Mo a e t̄a mo peelo ya gwe e bošhoko. Ba ile ba kwana go mololota dikhomo.

8272 Ba ile ba kolota moja-iefa wanto ya bonē lesome la dikhomo. Ka moragō ga mo ba o kwane morerong wa bona wa go kolota mokhonyana wa bona, ba mmitšā. Oile a ya gammōgō le moratho wa gwe. Ke

moka ba fit̄ha ba ba šupa dikhomo. Makhonyana a re ke lebugile kudu ba ga makholo. Dikhomo tša lena di t̄a boya ka gobane ngwana wa lena o wa nkapeela. Ke kolotile dikhomo ka baka la go t̄ais̄ega.

8273 Moja - lefa wa n̄to ya bonē a boets̄a lefa n̄to^{ng} ya bo lona. Thepipimpi re bolabola khoro-mēla, ge e le khuta marama re hwa nayō. O ile a khobakanya banna ba gabō. Ge ba khobakane, a ba bot̄ša the bits̄ets̄wa. Le bits̄it̄šē ke nna. Mohu papa o ile a kolota dikhomo tša n̄to ya bo ntabe a ntš̄eiš̄a mosadi ka t̄ōna. Ke le bugile kudu ka mokhwa o we n̄to ya bo ntabe e ilego ya nthuša ka gona. Lehono ke e fa dikhomo tša yōna ke t̄šē. Go fata fata taba ke go nyaka di th̄el̄ē. Ba ile ba le boga. Ke moka n̄to ya bo ntabe ya t̄šeya dikhomo tša yōna.

8274 Dipolabolo tša khait̄s̄edi ya n̄to ya bo ntabe. A re o wa bōna khait̄s̄edi, le ge ngwana a t̄ha bolabola gore o buiš̄a dikhomo ka baka lang. Rena ke rena ba bagolo, re a bōna gore taba e gōna. Bjale

ka ge le dutši taba gōdimu ka moragō a lena, le rena a re nyake go kwa. Re lebugile ka mokhwa o ngwana a dirilego ka ōna. Taba kholo ke e, lehono o tšwile ka lapeng la monna yo. Ge gona le bjala o ya bjale ka mokhopedi. O the ke wa re e the le bjale ka muloba. Ke moka a fetše dipolabolo tša gwe.

8275 Banna ba ile ba leboga mantšu a khatšedi. Ba ile ba re ke nnete, ke molaō. Wa bōna ba go fa dikhomo tša go, ba dirēla gore o tšwe ka lapeng. Lehono ke moka o tšwile. Ka moswana ra the ke ra o kwa tše dingwe. Le yēna o ile a leboga. Le moja-lefa wa n̄to ya bonē, a re ke mma o nkhudisitse, a the ke a tšhaba go tšilo khopēla tša goja. Ke moka taba ya fēla.

8276 Moja-lefa wa n̄to ya bonē. Ka moragō ga mo banna ba palakane, a gopola molato wa bo makholo wa gwe. O ile a tšama a kwatamiša letolo. Ba ga makholo wa gwe ba ile ba kwa gore o tšama a kwatamiša letolo. Ba ile ba mothi-

bêla. Ba re o the ke wa kwatamiša letolo. Letolo le iša bana ka leweng. O ta no tšeiwa wa khōna o re e fa dikhomō tša rena. O ile a tšeya ke monna yo a diyo khatšana-go le mothepa. Ke moka a re go nyala, a boetsā dikhomō tša bo makholo wa gwe. mafello a taba.

8277 Taba e ya ka gōdimu ke ōna molaō wa boyā khomo ke bo boyā khomo. morwa wa n̄to e ngwe ge a ka tšeya mosadi ka dikhomō tša n̄to e ngwe, morwa yo we wa go tšeya mosadi ka dikhomō tša go kolota, o swanetšē go di boetsā. O di boetsā ka monyalo wa ngwana yo la wa mosadi wa go tšeiwa ka dikhomō tša go kolota.

8278 Ge dikhomō di ile tša thoka, a še molato. Ge morwa yo we a go tšeya mosadi ka dikhomō tša n̄to e ngwe a ile a thoka dikhomō goba a ba natšo, a tha nyake go di boetsā. Mo a ile a ba natšo a the nyake go di boetsā ga go molato. Taba kholo ke go khotella melaō ya lapa le la ba go kolota dikhomō. Go no ba bjale ka morwa yo

we a thokago. A ba swanêla go nyatsa mela-
 ô ya mong wa dikhomo. Ke ôna molaô. Mongwa
 dikhomo a na maata a go ba lwantšha ka
 gobane ba šoma ka melaô ya gwe. Le go rê-
 ra dikhomo a ka the ke a ba rêra.

8279 Mašakha a šele. Ga gona boya khomo.
 Ke gore o ~~hwa~~ ka the ke wa kolota motheho
 wa monyalo. Motho a ka kolota dikhomo maša-
 kheng a mangwe fêla ka go kwatamiša leto-
 lo. Gona ba ka go kolota ka ba ka la leto-
 lo la go. Mafello ge letolo le ile la the be
 ntê, nto e we ba ilego ba e kolotêla mo-
 theho wa dikhomo, ke yôna e we e swane-
 tšego go lefa. Moja-lefa a ka the ke a khôna
 go lefa ka go-bane the koloto a še tha lapa
 la bô.

8280 Mašemo. Ge monna a ile a hwa a šiya
 dirapa le mašemo, di swanetšê go šala di
 laola ke moja-lefa wa nto e kholo. Ba lapa
 ke gore ba moše wa mohu ba we ba dumala-
 go dirapane a ka ba fa. Ba moše wa monna
 ke bona bathologadi. Ge ba na le dirapana
 tša bona, ba ka fa barwa, morwa yo mongwe

le yo mongwe wa nfo, o swanets'e go hwetšana-
na tšherapana. Taolo ke ya moja-lefa. O la-
ola ka mokhwa o we a khōnago.

8281 Dirapa le tšhemo ya mosadi. Ge mosadi
a ka hwa, a šiya dirapana le tšhemo di swa-
netše go limiwa. Ke mang yo we a swanets'ego
go šala a šumiša dišhapō tša dirapana tša
go šiya ke mohu wa mosadi. Ge monna wa mohu
a tša phela, a na maata natšo. Moledi wa
bana ke yēna yo we a ka šalago a lema.
Ge bana ba gwe ba gudilē, ke moha ba a-
bagana di rapa tša go šiya ke mmago bona
. Tšhemo e kholo ke ya morwa wa gwe yo
mogolo. Ge a bōna gore bo ngwanabō ba du-
mala di tšhemo ba swanets'e go ngathaga-
na yōna tšhemo e la ya go šiya ke mohu
mmagō bona.

8282 Dirapana tše dinnyana. Ge mohu wa mo-
sadi a be a na le dirapana tše dinnyana tše
dintši, le bare di ba gwe ba ba nego maga-
di a bona, ba di hwetšana. Ke dišhapō tša
go šiya ke mohu mmago bona. Le bona ba
tša šala ba phumolēla megōkhō gona.

Ge ka lapeng gona le moredi yo we a the-
šigo a bikiwa, ke yêna yo we a swanetsê-
go go di lema. Ka gobane ke yêna yo we
a setšego a apeela bo ngwanabo.

8283 Moja-lefa wa ntō e kholo. A swanêla go
tšeya mašemo a mohu wa ntō e nnyana ka
baka la gore mohu o šile dintontolwana tša
gwe. Ge lapa le we le khonetsê gona o ka
na le maata a go a tšeya ka gobane ga
gona motho yo we a ta a thōkōmêlago. Go
bjale ka dirapana tša go šiya ke mosadi wa
moopa. ~~Di~~ Di laola ke yêna moja-lefa
yo mogolo. Mafellō a ditaba.

8284 Mafellō a ditaba tša Tema ya 33..

8285 Lenaneō la ditemana tša tema ya 33.

8095 Temana ya 1: moja-lefa wa dintō tše dinnya-
na, ke ngwana wa maetsibulo. 3731:

62.

8097 S. 1: Tsošo ya leina la mohu, 3767.

63.

916

3861 *

K34/82

8181 S. 2: moja-lefa wa nto ya go bēlēgēla
fathe goba ya go hwa. 3809.
64.

8191 Temana ya 2: Boēmō bja bo moja-
lefa ba dintō tše diñyana. 3814.
65.

8217 Temana ya 3: Lefa la nto e nnya-
na. 3827.
66.

end 5.916.